

L'Alcoi d'Isabel-Clara Simó

Jordi Tormo i Santonja

L'Alcoi
d'Isabel-Clara Simó

L'Alcoi
d'Isabel-Clara
Simó

Jordi Tormo i Santonja

© Dels textos: Hereves d'Isabel-Clara Simó

© Dels textos: Jordi Tormo i Santonja

© De l'edició: Ajuntament d'Alcoi

(Xarxa de Biblioteques Municipals d'Alcoi)

Maquetació: Esperança Martínez Molina

Impressió: Quinta impresión

DL A 103-2021

ÍNDEX

PREÀMBUL	9
CAPÍTOL 1. Alcoi, sempre Alcoi	13
CAPÍTOL 2. Alcoi en la seua obra literària	27
CAPÍTOL 3. Escrits, articles, poemes, cartes i discursos	61
FONTS CONSULTADES	91
ANNEX. Una vida en imatges	95

*En memòria d'Isabel-Clara Simó
i Xavier Dalfo*

PREÀMBUL

No hi ha dubte que Alcoi ha donat importants figures a la cultura valenciana i a la universal, també. Cantants, pintors, actors, ballarines i escriptores com Isabel-Clara Simó en són un bon exemple. Creadores i creadors que han desenvolupat el seu treball amb constància i dedicació i que han sabut trenar els seus somnis per aconseguir que aquests s'hagen fet realitat i s'hagen convertit en el seu treball diari, en el seu ofici. A més, s'han enfrontat, dia rere dia, a les adversitats pròpies a què fan front els treballadors de l'art, sempre amb fermesa i amb una aclaparadora dignitat resilient davant les adversitats que el treball i la vida els han posat al davant. Isabel-Clara Simó ho va fer amb les paraules, com a periodista, docent, escriptora i moltes coses més.

En tot moment, va ser una dona que va anar a contracorrent. En els anys més obscurs de la nostra història recent, quan les dones quedaven relegades a les tasques de la casa, ella va estudiar una carrera a València, Filosofia. Son pare, el professor Rafael Simó, ho digué només veure-la: «la nena farà carrera». Quan el valencià era només una llengua d'ús domèstic, ella va aprendre a escriure'l diccionari en mà i va jurar fidelitat a la seua llengua davant Joan Fuster i Manuel Sanchis Guarner. En els anys que les dones només podien

PREÀMBUL

arribar a ser auxiliars administratives en un mitjà de comunicació, ella va dirigir una revista, *Canigó*, juntament amb el seu marit Xavier Dalfó, primerament a Figueres i després a Barcelona, on també tindrien els seus fills Cristina, Xavier i Diana. Quan dir en públic que una era feminista, i això representava fer-se enemics, ella i altres com Pilar Aymerich, Montserrat Roig o Maria Aurèlia Capmany es van llençar al carrer per a reivindicar la igualtat de gènere. I quan a les llibreries era difícil trobar literatura juvenil feta ací, o literatura en general en la nostra llengua, ella va ser una de les primeres a fer-la popular.

Isabel-Clara Simó, la primera alcoiana a aconseguir les distincions de Medalla d'Or i Filla Predilecta d'Alcoi i també la Creu de Sant Jordi i el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, va fer realitat el somni que tenia des de ben menuda, ser escriptora. Amb una trajectòria de més de 40 anys en el món de les lletres, ens ha deixat més de setanta llibres de tots els gèneres i temes (novel·la, relat curt, poesia, crítica i assaig, biografia, teatre) i és per això que ha esdevingut una personalitat en el món de les lletres, una escriptora reconeguda i molt guardonada, una dona molt volguda per tothom i un mite fet realitat en vida per moltíssima gent, sobretot pels que sabent-la del nostre poble ens sentíem molt orgullosos que aquesta escriptora que vivia a Barcelona fos alcoiana. I també ens ha deixat 807 números de la revista *Canigó*, guions per a

ràdio i televisió, obres de teatre i articles periodístics que diàriament publicava en distints mitjans d'informació, una vasta llista que seria difícil de completar en aquest moment.

Cal destacar que mai no va oblidar els seus orígens. Ho podia haver fet, sí. Amb la seua arribada a Barcelona, després d'estudiar a València i d'haver viscut a Figueres. Podia haver renegat d'Alcoi, sobretot quan ja era reconeguda com una sòlida escriptora. Però no, mai no va defugir el seu poble i sempre el va reivindicar, i també per a ella va ser una font d'inspiració en tot moment. Deia: «De xicoteta vols fugir, i quan et fas gran, t'ixen llagrimetes quan veus el barranc del Cint»¹. Tot està dit.

Aquest llibre pretén precisament fer valdre la importància que Alcoi ha tingut en la vida i obra d'Isabel-Clara Simó i és per això que ací recuperem els anys que va viure a Alcoi sota l'atenta mirada dels pares, el professor Rafael Simó i la mare Isabel Monllor, i dels germans, Joan Rafael i Alfons, incloent-hi records que la mateixa Simó em va explicar en alguna de les nostres converses mentre treballàvem en la seua biografia *Isabel-Clara Simó. Una veu lliure i compromesa*. A més, descobrirem les referències més destacades que ha inclòs en la seua obra al llarg de la seua carrera, per veure, com ella deia, que sempre li havia escrit a Alcoi.

---

1 TORMO, J. (2020): *Isabel-Clara Simó. Una veu lliure i compromesa*. Barcelona, Ara Llibres, 221 p.

PREÀMBUL

Així mateix, hem recopilat tota una sèrie d'escrits, articles, poemes, cartes i discursos en els quals feia valdre els seus orígens. I tanquem el llibre amb un recull fotogràfic en què podem descobrir imatges al llarg dels seus anys a Alcoi, fotografies estretes principalment del seu arxiu personal, de l'arxiu fotogràfic de Xavi Terol i d'alguns altres com els d'Antoni Miró, Romà de la Calle i Vicent Luna i Sirera, a qui vull agrair la seua col·laboració. I ben especialment vull fer un merescut reconeixement a la seua filla Cristina Dalfó Simó per les atencions que m'ha prestat en tot moment.

Jordi Tormo i Santonja
4 d'abril de 2021

CAPÍTOL 1.
ALCOI, SEMPRE ALCOI

Isabel-Clara Simó va nèixer a l'Alcoi gris de la postguerra el 4 d'abril de 1943. Filla menuda del professor Rafael Simó Alós i d'Isabel Monllor Monerris, va tenir dos germans, Joan Rafael i Alfons, nascuts el 1932 i el 1941, respectivament. Tots ells es referien a ella amb molta estima com «la nena». Acompanyada del seu germà Alfons, va rebre la primera comunió l'11 de juny de 1952 a la capella de la Casa de Beneficència, de la mà de mossén Gregori.

Els pares, tot i que eren ben diferents entre si i al que seria ella de major, li van marcar moltíssim. Son pare era un home racionalista i convençudament monàrquic. Estava a favor de Juan de Borbó, però no del seu fill Juan Carlos. Era un home de dretes, però no feixista. De fet, es va negar a acudir a cap església des del moment que van donar suport a la dictadura del general Franco. I ho va complir fins que ja era molt major. Va estar empresonat a Alacant i quan la seua dona Isabel ho va saber va tenir un avortament espontani. Al contrari que ell, la seua dona Isabel era dona de missa i tasques de la llar i sentia certa afinitat pel Règim, una dona que acudia diàriament a la perruqueria per a tenir una imatge impecable en tot moment.

Tot i les diferències, Rafael Simó i Isabel Monllor formaven un matrimoni molt ben avingut que ho

compartien tot. Encara se'ls recorda junts, passejant pels carrers d'Alcoi els dissabtes de vesprada abans d'acudir al Teatre Calderón, on la família tenia una llotja llogada. Els recordava amb molta estima: «Mon pare estava boig per ma mare. Ell era un home culte i intel·ligent, que va crear una acadèmia amb tots els avenços de l'escola Montessori. La mare era una dona enèrgica i decidida. Era una dona religiosa, que llegia molt i que era molt hàbil a la cuina i cosint»². Sa mare tingué una relació molt estreta amb la seua germana Maria, a qui amb molta estima anomenaven Mariu, i és per això que ella la tingué també amb la seua cosina Marilés.

El domicili familiar estava situat al carrer Sant Jordi número 8-10, on el pare tenia l'acadèmia a la planta baixa i la família vivia a la primera. Allí va passar la major part de la seua infantesa i son pare va ser una figura decisiva en aquells anys. El recordava així: «Era una persona íntegra, incansable, tolerant, afectuosa, culta, de conviccions fermes i d'un reconegut prestigi professional a Alcoi. S'esforçava dia a dia que els seus alumnes aprengueren des de la llibertat i que estimaren la cultura per damunt de tot. Aquests valors també me'ls va inculcar a mi. En ple segle xx, mon pare continuava sent un home culte del xix, fet a si mateix que escrivia poesia sense que ningú ho sabés»³. Amb ell va

---

2 *Ibid.*

3 *Ibid.*

aprendre a llegir, a sumar, a escriure, a expressar-se. I el fet d'estudiar a la seua acadèmia va ser decisiu en el seu procés d'aprenentatge i també en la conformació de la seua personalitat. A diferència d'altres joves de la seua generació, Isabel-Clara Simó no va estudiar en escoles regentades per monges o que foren afins al règim, sinó que ho féu en un ambient de llibertat a l'acadèmia del pare. El professor Rafael Simó va ser sempre una persona molt popular i estimada a l'Alcoi d'aquells anys, encara hui recordat, que escrivia sovint en periòdics com *La Vanguardia*, *Destino* i *El Noticiero Regional*, i és per això que té un carrer amb el seu nom.

La casa dels pares va ser el seu refugi durant els anys de la seua infantesa, una casa en què el pare rebia les nombroses visites d'amics i coneguts amb qui entaulava tertúlia i als que oferia sempre un cafè fet per ell mateix. Allí la jove Isabel-Clara Simó va gaudir d'unes condicions i oportunitats que no tingueren altres xiquets de la seua època. Recordava especialment la biblioteca del pare, farcida de llibres en llengua original, prosa i poesia francesa i anglesa i clàssics en castellà. I els seus pares també li van oferir unes possibilitats de desenvolupament acadèmic. Des de ben menuda sempre defensaren que havia d'estudiar, de fer carrera universitària, la qual cosa a l'Alcoi industrial de mitjan segle xx no era gens comú en una dona. I així ho féu. Després d'estudiar el sisè curs de Batxillerat al Col·legi Femení Oller de València, també

propietat d'un alcoià, es llicencià en Filosofia per la Universitat de València, si bé les matemàtiques i les ciències sempre van ser la seua passió. De segur que hauria estat una magnífica científica.

De xiqueta era tímida, molt, el que li va valdre més d'una anècdota per recordar: «Jo era d'una tímidesa que cap dels qui m'han conegut d'adulta s'ho poden creure. És veritat. Ho jure. Escolta. Un dia vam anar a la piscina municipal amb les *mobilletes* i vaig cridar com una folla quan l'aigua m'arribava massa amunt. Les cares de retret dels qui m'escoltaven no les podré oblidar mai...»⁴. Amb tot, amb els anys es convertí en una jove de conviccions fermes i amb molta personalitat. Va ser una jove molt llegida. Gràcies a les lectures que va realitzar, va començar a escriure poemes i contes des de ben menuda, creacions que feia arribar al pare buscant la seua aprovació. Amb la seua amiga Salut Gisbert la cosa va prendre forma. Isabel-Clara Simó escrivia i Salut Gisbert passava a net els textos amb la seua lletra i els deixava a la bústia de l'acadèmia. Així el professor Simó rebia els escrits de la seua filla, que signava amb el pseudònim de Fedro algunes vegades, i unes altres amb el d'Amílcar, i els comentava a classe. Era el seu joc secret.

Va ser l'any 1960 quan es va matricular en Filosofia a la Universitat de València, on va coincidir amb altres alcoians com Romà de la Calle i Adrià Espí i va

---

4 Entrevista realitzada el 24 de juliol de 2019.

ser deixebila de Joan Fuster i Manuel Sanchis Guarner, amb qui va compartir projectes i experiències. Es va llicenciar l'any 1965 i va fer classe a Bunyol i Puçol, però tornà a Alcoi amb motiu de preparar les oposicions al cos de docents. Son pare volia que ella es fes càrrec de l'acadèmia; ara bé, ella tenia unes altres plans. Hi havia dues places a la vista que eren del seu interès: una a Gandia, que malauradament no va guanyar, i una altra que arribaria amb la jubilació del professor de Filosofia de l'Institut d'Alcoi. Però en va guanyar una, a Figueres, i no s'ho pensà dues vegades. Va superar la influència del pare i allí es va traslladar l'any 1967, on va entrar a formar part del cos de l'equip docent de l'Institut Ramon Muntaner. A Figueres va conèixer qui seria el seu marit: el periodista i director de la revista *Canigó*, Xavier Dalfó i Hors. Amb ell es va casar un any després. Ho feren a l'església de Sant Jordi d'Alcoi i eixe mateix 1968 va nàixer la seua primera filla, Cristina, i un any després el seu fill, Xavier.

Els anys van anar passant. Els fills creixien i ells treballaven de valent. Isabel-Clara Simó i Xavier Dalfó van decidir traslladar-se a Barcelona l'any 1973, moment en què ella ja dirigia *Canigó* i va passar a impartir també docència a l'Institut Sant Josep de Calassanç. Es van instal·lar en un pis a l'Eixample, on també van tenir el primer despatx de *Canigó* i l'any 1976 va arribar a la seua vida la filla xicoteta, Diana. Els anys viscuts a Barcelona van ser molt prolífers. A banda de la

docència i la direcció de *Canigó*, Isabel-Clara Simó va començar a escriure amb força i es va consolidar com una escriptora de referència. També va exercir de professora associada a la Universitat Pompeu Fabra entre 1992 i 1994 i de delegada del Llibre del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya entre 1996 i 1998. Va ser en aquest moment quan es va jubilar i ella i Xavier van adquirir una casa a l'Ametlla del Vallès, i traslladaren allí la seua residència a la recerca d'una vida més tranquil·la.

Amb el pas del temps, Alcoi sempre va continuar estant present en la seua vida i en cap moment va deixar d'escriure-li, ni els anys viscuts a Figueres ni a Barcelona, ni els passats a l'Ametlla del Vallès. És per això que van ser molts els reconeixements que va rebre a Alcoi. Per exemple, el Premi Agermanats 2008, concedit juntament amb el deportat a Mauthausen i lluitador per les llibertats i la memòria, Paco Aura; o el Premi Carmen Vidal a la Dona de l'any 2009. A més, va guanyar l'any 2011 el Premi de Teatre Ciutat d'Alcoi amb l'obra *La visita*.

El 28 d'octubre de 2012 va destacar per la posada en marxa de la ruta turística *Júlia*, esdeveniment que va ser molt important per a ella: «Va ser tota una sorpresa veure el reconeixement del meu poble, que encara s'estima la novel·la quasi quaranta anys després d'haver estat escrita. Em va fer moltíssima il·lusió veure-la representada als carrers i com prenien vida els seus

personatges. Estava completament emocionada»⁵. Sota la coordinació de l'empresa Esbarjo i l'Ajuntament d'Alcoi, Begonya Nebot i Ivan Gisbert van dissenyar una ruta en què tot un seguit de joves actors van interpretar els personatges de la novel·la pels carrers d'Alcoi. Així mateix, la Sala de Plens de l'Ajuntament va acollir una recepció a Isabel-Clara Simó aquell mateix dia, amb un bon grup d'amics i estimats que la vam acompanyar.

Ara bé, el reconeixement que més il·lusió li va fer va ser rebre el títol de Filla Predilecta d'Alcoi i la Medalla d'Or de la ciutat, atorgats el 27 d'abril de 2013 amb el suport de tots els grups polítics a l'Ajuntament i de prop de cent entitats de tots els territoris de llengua comuna que es van sumar a la iniciativa. Es va convertir, així, en la primera dona que rebia aquestes distincions. L'acte solemne va tenir lloc a la Sala de Plens de l'Ajuntament, presidit per l'alcalde Toni Francés, on Isabel-Clara Simó intervingué amb unes sentides paraules. «Hui he tornat a nàixer com a alcoiana», va dir, i va signar també al Llibre d'Honor de la ciutat. Després de l'acte, va tenir lloc un sopar informal en reconeixença seua. Afirmava que: «És l'honor més gran que m'han fet mai»⁶.

Però també va haver de passar per moments dolents al llarg de la seua vida. Un d'aquests va ser la mort del seu fill Xavier el 8 de novembre del 2005 a

---

5 TORMO, J. (2020).

6 Entrevista realitzada el 24 de juliol de 2019.

causa d'un accident de trànsit. Un altre va arribar el 10 d'abril de 2016. Ara era el seu marit Xavier qui faltava després de dos anys de malaltia en els quals ella el cuidà dia i nit. En aquell moment va deixar definitivament la casa en la qual els dos havien viscut els darrers anys a l'Ametlla del Vallès, es va quedar a Barcelona i prengué una decisió important. Va donar una part del seu patrimoni al poble d'Alcoi. En concret, més de 10.000 llibres i revistes i unes 150 obres gràfiques originals de Joan Miró, Dalí o Tàpies. Tot aquest material el va cedir amb motiu de crear l'Arxiu Isabel-Clara Simó per part de l'Ajuntament d'Alcoi en un futur.

Amb molt d'esforç per la seua part, va superar el bloqueig que li va representar la mort del seu marit Xavier aquell any i va ser nomenada nova degana de la Institució de les Lletres Catalanes, càrrec que va ocupar entre 2016 i 2019. Isabel-Clara Simó va continuar endavant amb totes les seues forces, va treballar de forma incansable i va escriure amb la determinació de sempre fins que va arribar una molt bona notícia: Òmnium Cultural li va concedir el 49è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 2017. Ella sempre havia tingut les vendes, el reconeixement dels lectors i dels companys de professió, però faltava que li arribés el reconeixement de la cultura. Amb aquest guardó, tornava a estar pletòrica. El va rebre de la mà del seu president, Jordi Cuixart, el 27 de febrer en un Palau de la Música Catalana ple de gom a gom, i va donar eixa nit

un enèrgic discurs en el qual no van faltar referències a amics com Antoni Miró i Silvestre Vilaplana i que va cloure dient: «Escolteu, senyors i senyores. Deixeu-me que ho digui: Visca Alcoi, visca Catalunya i visquen els Països Catalans!».

Amb tot, una notícia dolenta va arribar de nou a principis de 2018 quan se li va diagnosticar ELA, esclerosi lateral amiotròfica. Els metges li van donar dos anys de vida i va haver d'accelerar el ritme de treball per a aconseguir tots els propòsits que s'havia marcat. Així, ens va deixar dos llibres pòstums que es van publicar poc després del seu traspàs: el poemari *La mancança* i la novel·la *El teu gust*, que es pot definir com el seu testament literari. Isabel-Clara Simó va lluitar de valent i li va plantar cara a la malaltia, sense deixar d'atendre en cap moment els compromisos literaris que se li van oferir: conferències, presentacions de llibres i també va continuar publicant. L'any 2019 van arribar a les llibreries la novel·la negra *La sarbatana*; el llibre de relats *Prime time. Irreverències*; va atendre la preparació de la seua biografia *Isabel-Clara Simó. Una veu lliure i compromesa*; i va continuar amb la seua col·laboració mensual a «La columna» de *Ràdio Alcoi* i altres mitjans fins que la veu va començar a fallar-li. Va ser en aquell moment quan el periòdic *El Grat* li va concedir el Premi Palmell Mà de Futur. Les forces li fallaven i és per això que no va poder assistir a l'acte d'entrega que va tenir lloc el 28 de setembre de

2019. Va ser l'amic Carles Cortés qui va arreplegar el premi i va dir unes paraules en nom seu.

Malauradament, va faltar a Barcelona a primera hora del 13 de gener de 2020 i la notícia va córrer ràpidament per les xarxes socials i va obrir tots els noticiaris. Les reaccions i els missatges de condol no es van fer esperar. El president de la Generalitat de Catalunya, Quim Torra, el de la Generalitat Valenciana, Ximo Puig, i l'alcalde d'Alcoi, Toni Francés, van manifestar el seu condol a familiars, amics i al món de les lletres. Els titulars de tots els mitjans van acompanyar la notícia. *El País* va obrir amb «Muere la prolífica y comprometida escritora Isabel-Clara Simó a los 76 años»; *El Mundo* digué «Muere la escritora Isabel-Clara Simó»; i *VilaWeb* va anunciar «S'ha mort l'escriptora Isabel-Clara Simó». Al mateix temps que va tenir lloc l'acte civil al tanatori de Les Corts a Barcelona el 16 de gener, tot un seguit de mitjans com la revista *El Temps*, el periòdic *El Nostre* o *Ràdio Alcoi* van publicar especials sobre la seua persona, obra i trajectòria.

Ho havia deixat dit: volia tornar a Alcoi a descansar per sempre i és per això que es van iniciar els preparatoris per a rebre-la. La Sala de Plens de l'Ajuntament va acollir durant dos dies un llibre de signatures en recordança seua i el 24 de gener va tenir lloc al cementeri municipal un senzill acte civil al qual van assistir els consellers Vicent Marzà i Rosa Pérez, així com representants de la cultura, amics i veïns, i es van

llegir fragments de la seua obra per part de les actrius Pepa Miralles, Neus Agulló, Conxi Doménech, i la periodista Reis Juan. La seua filla Cristina va depositar les seues cendres al Cenotafi del cementeri de Sant Antoni Abat, al costat de les d'Ovidi Montllor. Ara tots dos descansen junts al si del Parc Natural de la Font Roja, un lloc màgic per a ella.

CAPÍTOL 2.
ALCOI EN LA SEUA
OBRA LITERÀRIA

DOS ELEMENTS INDESTRIABLES

Isabel-Clara Simó i Alcoi són dos elements indestriables i per això no és gens estrany que la seua obra estiga farcida de referències al seu poble i als anys viscuts ací. Unes vegades eixes referències apareixen de forma explícita, molt clara i evident, però en algunes altres no ho són tant. Amb tot, ella hi deixava constància escrita i són tot un descobriment quan s'identifiquen. Sempre deia que era una escriptora de la ficció més absoluta; ara bé, no és menys cert que ella és present en les seues històries i llibres i aporta una part de realitat a aquesta ficció.

I els noms dels protagonistes de les seues històries també s'han de tenir en compte. Per una banda, de vegades, darrere dels seus noms trobarem els amics de la seua infantesa. Com a mostra, els personatges de Juli Cèsar i Salut a *Júlia* (1983) o el de Maria Dolça a *Ídols* (1985), que tot i que aquest últim està basat en Neus Salvat, reben els noms dels seus millors amics en aquells anys. Per altra banda, en els seus llibres trobarem personatges que repeteixen nom, tot i que entre ells no tenen res a veure. Per exemple, són diverses les històries en què els seus protagonistes duen el nom del Roig, Nora o en trobarem d'altres que comparteixen el cognom de Romeu, com Josep Romeu o Lluç Romeu. I una anècdota: va publicar sota el pseudònim de Nil

Barral les novel·les *L'home que dormia al cotxe* (2011), *El Picasso desconegut* (2012) i *L'escriptor biònic* (2013), on va presentar tres històries ambientades a Catalunya i on Ramon Barral és un investigador gai amb bons dots i contactes que s'ha d'enfrontar a casos d'assassinats i impostors. Ella va deixar al lector una pista subtil: el cap de l'empresa de l'investigador es deia Simeó.

I també trobarem Isabel-Clara Simó en primera persona, tot i que ella sempre es va amagar darrere dels seus personatges. Un primer exemple. Com deia, l'any 1985 va publicar *Ídols*, novel·la per la qual va obtenir el Premi de la Crítica dels Escriptors Valencians en la modalitat de narrativa. Ací ens va contar la història de Bru, un jove estudiant barceloní que decideix traslladar-se a París per a canviar de vida. A la capital francesa coneixerà Ruth i després Maria Dolça. Hi ha un passatge concret de la novel·la en el qual Bru parla dels seus anys a la universitat i no hi ha cap dubte que posa en la veu del protagonista d'aquesta història totes les vivències que ella va viure en aquells anys. En primer lloc, perquè Bru estimava la Filosofia, com ella; en segon lloc, perquè Bru, com ella, s'allotjava en una residència del «Sindicato Español Universitario», un sindicat d'estudiants afí al «Movimiento»; i en tercer lloc, perquè els descobriments de Bru en aquells anys foren els seus. Va escriure: «Jo estava agraït a la Facultat, perquè m'havia fet descobrir moltes coses: el catalanisme, per exemple, i la literatura catalana –quants i quants llibres no

llegíem d'amagat-, que em va donar els estremiments més profunds que mai no he tornat a sentir [...] També hi vaig descobrir la política, no la cosa visceral de la tertúlia de la taverna del pare, aquell sentit d'injustícia tan carregat de raó, sinó la racionalitat dels drets civils, l'organització equilibrada de la renda pública, la perversitat d'una societat jerarquitzada». Els anys viscuts a la universitat foren temps de descobriments, sobretot a partir del moment que va passar a formar part de l'Aula Ausiàs March i d'assistir a les classes de Joan Fuster, amb qui després tingué una estreta amistat, i a les tertúlies polítiques que tenien lloc a la universitat. En aquells anys, va publicar per primera vegada. Ho va fer l'any 1962 en el poemari col·lectiu *Poetes universitaris valencians* que va dirigir Manuel Sanchis Guarnier.

Un segon exemple. L'any 2001 va publicar *Hum... Rita! L'home que ensumava dones*. Isa, la seua protagonista, introdueix en un moment de la narració quin va ser el seu primer treball: «I la primera feina? Jo feia classe, quan encara estava en quart (la carrera tenia cinc anys, aleshores), a Bunyol. Havia d'agafar l'autobús a les set. I per agafar l'autobús a les set m'havia d'alçar a les sis. I no cobraria fins passat el primer trimestre». A banda de la referència evident al seu nom, és necessari destacar que la seua primera destinació com a professora va ser Bunyol. Després també ho feu a Puçol fins que l'any 1967 va arribar a Figueres per a impartir classe de Filosofia a l'Institut Ramon Muntaner fins al 1973,

moment en què es va traslladar a Barcelona, com s'ha dit abans. Isabel-Clara Simó és a la seua pròpia narració amagada sota una de les seues protagonistes.

Un tercer exemple. L'any 2016 va arribar *Jonàs*, on ens narra la relació entre Àlex i Jonàs, dos joves que es coneixen a Nova York i que des d'aquell moment passen a ser parella fins que Jonàs té un malaurat final i Àlex torna a Barcelona per a acomiadar-se de sa mare malalta. El més interessant és com inclou a la narració una anècdota personal que li va passar de xiqueta a casa dels pares i que en aquesta novel·la li succeeix a Àlex. Va escriure: «Un dia el meu pare va comprar un coco. Encara era exòtic, quan jo era petit. Vull dir que no era una cosa que menjaves cada dia. Vam fer la cerimònia, perquè a casa érem molt cerimonials...». I continuava narrant al llibre aquesta anècdota. Els fets els sentirem de la seua veu estreta d'una entrevista: «Un dia el pare va partir un coco i ens el va repartir. A casa sempre féiem cerimònia amb aquestes coses i tots gaudíem de fer-ho. Com que ja era de nit, jo me'n vaig anar a dormir i, insensata de mi, vaig ficar-me a la boca una bola de metall que vaig trobar. L'ofec va ser immediat i la mare va venir corrents i em va fer un cop a l'esquena tan violent, que la bola va saltar, i el coco també»⁷. Doncs, aquesta història, plena de detalls, és la que li passa a Àlex en la novel·la, uns fets que tenen lloc en la seua infantesa i que, tot i ser personals, va escriure com

---

7 Entrevista realitzada el 10 d'agost de 2019.

si foren ficció, però res d'això. Ella és present ací, com ho són les seues anècdotes d'infantesa a Alcoi.

I un quart exemple. Les novel·les, els contes, les històries escrites, en definitiva, els llibres d'Isabel-Clara Simó tenen lloc en les distintes ciutats on va viure i que va estimar, especialment Alcoi, l'Ametlla del Vallès, Barcelona, Figueres i València, que han estat per a ella la inspiració necessària per a situar-hi l'acció narrativa descrita. L'any 2019 va publicar *La sarbatana*, on ens va presentar la història d'Olga i l'Ilya, un matrimoni d'uns seixanta anys que trasllada el seu domicili des de Barcelona fins a una casa de camp a l'Ametlla del Vallès a la recerca d'una vida tranquil·la, al mateix temps que Igor ho fa a la casa del costat, després de la mort de la seua dona, i amb la presència també d'Antoni, un veí nascut a Confrides que els ajudarà a instal·lar-se. Ella és al llibre. Cita alguns dels seus pensadors i filòsofs favorits com Sòcrates i Fuster, moltes referències literàries a autors com Trevanian i Adams Richard i pintors com James Ensor, Matisse i Antonio Hervás. Alguns dels passatges ens recorden moments concrets de la seua vida personal i, per descomptat, la destinació d'Olga i Ilya: l'Ametlla del Vallès, on ella i Xavier es van mudar des de Barcelona per a buscar també una vida més tranquil·la, allò que havia estat el desig del seu marit des de feia anys.

Però segurament el llibre en què ella és més present és la seua novel·la pòstuma, el seu comiat personal.

A *El teu gust* (2020) ens conta la història d'una protagonista sense nom nascuda a Alcoi. Més clar, l'aigua. Isabel-Clara Simó ens ofereix ací una història plena de passió per la vida i l'art en el seu conjunt, la música, el cinema, però sobretot la pintura i la literatura, i on realitza un símil interessant de com una decapitació pot expressar aquella sensació de qui perd l'enfocament racional de les coses i també d'aquella persona que perd la vida en si mateix. I és per açò que les citacions al poemari de Pere Quart *Les decapitacions* són constants al llarg del llibre, així com altres dels seus autors favorits: «eren ingredients de mi mateixa; eren el meu passat, i les meves lectures, i la meva concepció del món», diu al llibre la seua protagonista sense nom.

Hi apareixen sovint referències als seus poetes favorits com Vinyoli i Estellés, a escriptors com Montaigne, Woolf i Rilke, a compositors com Mozart i Joan Baez, directors com Fellini, Zhang Yimou i Hitchcock, pintors com Basquiat, Caravaggio i Matisse i amics com Anna Maria Dalí, Antoni Miró i Carles Cortés, així com referències a altres gustos personals seus com la sèrie *The Big Bang Theory*, llocs barcelonins del seu gust com el parc Laberint d'Horta o el restaurant la Taverna del Clínic o el seu pensament sempre present a través de moltíssimes reflexions que apareixen en el text sobre l'art, la vida i la dona.

Però ens parla, sobretot, de les passions humanes, de l'amor, del sexe i de l'estima a la cultura. En la novel-

la narra el trajecte vital d'una dona que es veu obligada a separar-se de la seua parella, Roser, qui malauradament mor de forma imprevista un matí mentre conduïa la seua moto. La protagonista és una dona vitalista, irònica i passional, en la qual el joc de la separació de cos i cap pren una dimensió absoluta entre la racionalitat i la irracionalitat. És a partir d'aquest moment quan Isabel-Clara Simó ens mostra el seu recorregut vital en un abans i un després fins que aquesta arriba a considerar-se «dona i vella», frase que no va deixar mai de repetir els darrers anys. Deia: «Em sent discriminada per ser dona, vella i valenciana» i seguia amb ironia «Fer-se vella és una merda. Les arteries s'endureixen, vas perden els sentits, veus menys, olores menys i escoltes menys, i perds completament la capacitat de seducció eròtica. És una merda»⁸. I, sobretot, el text està ple d'ella. La podrem trobar en moltes de les seues planes, fins i tot en els racons més amagats.

Tornant a la importància que van tenir les ciutats en les quals va viure al llarg de la seua vida, i també en la seua obra, podem citar que l'any 1989 va participar en el llibre col·lectiu *Barcelldones*, juntament amb altres tretze escriptores com Montserrat Roig, Maria Mercè Marçal o Maria Aurèlia Campmany i fotògrafes com Pilar Aymerich, Colita o Anna Boyé. Les autores ens parlaven de Barcelona i les imatges de les fotògrafes acompanyaven les seues paraules. Ella va escriure

---

8 TORMO, J. (2020).

el text «Barcelona en fa bemoll» on ens parlava de les seues dues ciutats: de la infantesa a Alcoi, de la imatge que des d'Alcoi es tenia de Barcelona, del pare, del present a Barcelona o dels llocs a la Ciutat Comtal que s'estimava. Va escriure ací: «No és gaire sorprenent, si s'hi pensa: els alcoians –Alcoi és el meu poble– han tingut sempre una flaca per Barcelona i, fins i tot els més espanyolistes, han vist de sempre –per raons històriques ben fàcils d'escatir– en Madrid, l'enemic, i en Barcelona, l'amic. Amb els altres nens i nenes, quan jugàvem, si era a futbol, tots volíem ser del Barça».

I parlant de la seua trajectòria vital, és necessari destacar la publicació l'any 2009 del llibre *Els racons de la memòria*, on ens va presentar la seua trajectòria vital, fent valdre totes les persones amb les quals va compartir el seu trajecte personal. Va estructurar el llibre en els quatre espais i temps principals que van marcar els seus anys: Figueres, Barcelona, Alcoi/València i enlloc. Isabel-Clara Simó no volia escriure una autobiografia a l'ús, per això entre les seues planes no només ens parla d'ella, sinó de totes les persones que la van acompanyar en aquestes etapes vitals, i va introduir les seues vivències més personals, algunes conservades com a tresors, unes vegades alegres i unes altres dolentes, com quan recordava la mort del seu fill Xavier.

Com és lògic, el seu poble hi és ben present i per això va dedicar el llibre «A Alcoi». Va escriure: «Recuperant els anys viscuts, em vaig sentir molt prop d'Alcoi i així ho

vaig voler dir a la dedicatòria del llibre, que sobretot és un homenatge als escriptors i escriptores amb els que he tingut relació al llarg dels anys. Aquest ha estat el meu agraïment». Ací ens parlava d'Alcoi fent referències a la història i llocs com l'església de Santa Maria o la Font Roja. Va escriure: «Els alcoians són (som) una gent molt peculiar, cosa que ens fa sentir a tots molt cofois d'Alcoi –i diria que despertem simpaties a tot arreu, per aquesta forma especial de ser–, però també que tenim una forta tradició anarquista».

Entre les seues pàgines ens parlava de l'Alcoi de la infantesa: del pare, de la mare, dels germans, de les festes de Nadal a casa, dels amics i les amigues d'aquells anys, com Salut, Juli Cèsar, Napoleó o Maria Dulce, dels amics del present com Antoni Miró, Carles Cortés, Alfons Llorenç o el desaparegut Ovidi Montllor, de la llengua i de la importància que ha tingut Alcoi en la seua obra: «El cas és que he escrit tota la vida. Al meu Alcoi, fugitiu de si mateix, cansat i atordit, que riu i desfila i fabrica i fa cançons i pinta i un dia algú es mira els ponts, l'enorme nombre de ponts que té i algun ciutadà s'hi llança: era una nena d'una tímidesa malaltissa i una adolescent estranya, que no encaixava enlloc», va escriure al llibre. I és cert que Isabel-Clara Simó li ha escrit tota la seua vida al seu Alcoi. No n'hi ha cap dubte. El poema «Alcoi», inclòs en el seu poemari pòstum *La mancança* (2020), n'és un bon exemple.

LLIBRE A LLIBRE

Fem ara un poc de cronologia. Animada pel corrector de la revista *Canigó*, la qual va dirigir al mateix temps que exercia de professora a Barcelona, es va presentar amb *És quan miro que hi veig clar* al prestigiós Premi Víctor Català l'any 1978 i el va guanyar. Tenia 35 anys en aquell moment. El llibre, que va ser el primer en la seua bibliografia, es va publicar un any després. Es tracta d'un recull de sis contes en els quals parla amb un estil modern per a aquell temps, i amb la seua ironia sempre present, sobre el pas del temps, la condició humana i els descobriments de la vida, on Barcelona tenia un paper destacat i on incloïa uns protagonistes que, en alguns casos, volien ser escriptors. Ací trobem les primeres referències escrites als seus orígens. Per exemple, al conte «Història exemplar de Marina, donzella de l'Olleria» les referències a l'Olleria i Albaida són constants. Però, sobretot, destaca el conte «Em dic Jaumet». L'acció d'aquesta història passa íntegrament a Alcoi. El millor amic de Jaume, a qui els pares insisteixen a dir-li Jaime i ell sempre respon dient «Em dic Jaumet», és Jordi. Tots dos amics es veuran obligats a separar-se per un canvi de col·legi i és per això que Jaume, als seus 8 anys, pensa que el món li és hostil.

Les referències a Alcoi són a tot arreu. Jaume canvia al col·legi dels Salesians, on no es troba gens a

gust per no tenir a prop el seu amic, al mateix temps que son pare treballa en una de les indústries tèxtils alcoianes, Ferràndiz, de la qual és l'encarregat. I la mare cuina, plats alcoians, és clar. Va escriure en un moment donat: «I la mare va i fa olleta de músic. I tan roïna com era, l'olleta!». A més, Jaume en tot moment recorda els estius, especialment les vacances on «anàvem, a l'estiu, amb un autobús atrotinat, a Gandia, a la platja», així com les excursions a paratges propers a Alcoi com els Banyets d'Agres.

I, sobretot, l'eterna *Júlia*, novel·la que es va publicar el 1983. Amb aquesta història ens va ensenyar, i no només a la gent d'Alcoi, sinó a la gent de tot arreu, que la nostra història, la història del nostre poble, podia ser novel·lada i amb això convertir-se en una obra d'art en majúscules. Segurament és per aquest motiu que el llibre començava amb una nota d'aclariment en què deia: «Aquesta història es basa en fets reals –la revolució del «Petroli» a l'Alcoi de finals de segle passat-. Els personatges són, doncs, reals, però els protagonistes de l'argument novel·lesc són totalment imaginaris». No és, doncs, estrany que li dedicués el llibre «A Alcoi».

Sota el rerefons de la Revolta del Petroli, que té lloc pel juliol de 1873 dins del període polític de la I República, quan era president del govern el socialista Pi i Margall i alcalde d'Alcoi el burgés Agustí Albors, ens parla de la revolució industrial, de la lluita de classes, però també de l'amor i del rebuig, en una història

en la qual es barregen liberals, anarquistes, federals i empresaris i obrers. Va escriure: «El juliol del 73 hi havia molta gana a Alcoi. I el poder és sempre el poder. Si ells diuen, demà és festa que és el dia, del que siga, del patró o de la Constitució, del naixement d'un príncep o de dol per la mort d'un rei, tot està bé. Si els obrers diuen, demà no es treballa, perquè passem gana, aleshores això és desordre, això està castigat. Les vagues del 73 foren sonades. La mare deia que hi havia 10.000 obrers en vaga. L'avi Aracil, que devien ser uns 7.000. Es veu que la mare i el pare havien anat a fer barricades, al Cantó Pinyó, i que després anaren a assetjar l'Ajuntament, com tants d'altres».

La protagonista d'aquesta història, la Júlia obrera, haurà d'elegir entre l'amor de Rafelet i una vida millor amb Josep Romeu. És per això que aquesta és una història de renúncies i ambicions. Júlia deixarà el seu nuvi Rafelet i elegirà casar-se amb l'industrial Josep Romeu, l'amo de la fàbrica en què treballa, però per a poder casar-se amb ell haurà de perdre la capacitat de ser mare. La seua primera cita fou d'amagat al Cercle Industrial. Va escriure: «Dissabte, però, acceptà una cita. Ell li pregà, amb tot de cauteles, que el buscara al Cercle Industrial. La farien passar ràpidament i serien discrets, que ell els n'hauria parlat». Recordava que a casa, de menuda, li havien contat la història d'un matrimoni que va passar pel mateix i que és per això que va decidir dur aquesta història a la ficció, sobretot,

després que Joan Fuster demanés als escriptors que algú tractés els fets ocorreguts a l'Alcoi de les acaballes del segle XIX i ella agafés el guant.

Com no podia ser d'una altra manera, les referències a Alcoi són constants al llibre, especialment a l'Escola Industrial: «En Alcoi existia una Escola Industrial que havien pagat i subvencionaven els mateixos fabricants, cas insòlit per tractar-se de la primera Escola Industrial de l'Estat i també per la visió dels fabricants que sabien que el coneixement de les tècniques industrials calia per a continuar el progrés general». I també, per descomptat, a la Font Roja i la Serra de Mariola. Rafelet li diu a la protagonista de la novel·la: «A voltes, Júlia, crec que no tinc comes, ni braços, ni cara, ni res de res, més que un cor gran com la serra de Mariola, que m'arriba de la punta dels dits als cabells, que m'omple de tu». I la narració continua: «I un dia que havien anat d'excursió a la Font Roja, amb la Glòria i les mares, i les xiques jugaren a amagar-se, i s'engrescaren, Rafelet, assegut en una pedra, la mirà fonament».

I també hi són presents les esglésies de Santa Maria i Sant Jordi, la placeta del Fossar, l'Ajuntament, la Glorietta, l'àrea de Sant Antoni i Sant Cristòfol, les eres de Sant Roc i Caramanxel, la Plaça i la plaça de Dins, el Cantó Pinyó, el Xorrador, personatges com l'alcalde Albors «Pelletes», Tirisiti, la Banca Vicens, carrers com el de Sant Nicolau i Sant Antoni i famílies d'industrials com

«els Payà, del paper, Ferrandis, de les borres» i algunes de les populars cançons que aquells anys cantaven les treballadores de les fàbriques. I el carrer Sant Francesc, la casa on vivia Júlia: «de matinet, la fresqueta entrava per sota la porta i pels badalls de la finestra, al primer pis del número tretze del carrer Sant Francesc».

El professor i escriptor Jordi Valor i Serra la va acompanyar en la presentació de *Júlia*, que tingué lloc al Centre Cultural. Aquell dia va dir Valor: «Alcoi ja té la seua novel·la, diguem-ne definitiva. No és que siga perfecta, de tota perfecció, sinó que és ben difícil que cap alcoià dels que ací residim la pugua superar [...] El de la nostra paisana no és dels condemnats a una vida efímera, ans bé és fàcil que veja les seues edicions repetides i multiplicades en els temps que corren i en els que vindran. Té tots els ingredients necessaris perquè així siga». No estava gens equivocat Valor, i és que aquest llibre ja s'ha reimprès més de quaranta vegades.

La referència següent a Alcoi la trobem a *Bresca*, recull de contes que es va publicar l'any 1985 i que se centra en la temàtica de l'amor. Envoltats per les distintes situacions que travessen els personatges del llibre, també recordava el municipi de Muro. En el relat «El naixement de Gorgona» una actriu rememora els seus anys d'infantesa allí, especialment la cançó «El tio Pep se'n va a Muro». En *Bresca* va incloure també

el relat «Melodrama alcoià», on la seua protagonista, Eulàlia, conta la història de Conxita, que temps després de festejar es casarà amb Jacint, un militar destinat a la caserna d'Alcoi i com s'esdevé la seua relació. Roura, un empresari del sector del metall, la contractarà pagant-li 3.000 pessetes al mes per a passar a màquina les seues memòries, si bé al cap de poc temps li proposarà un tracte amb el qual passarà a pagar-li ara 30.000 pessetes al mes per a fer realitat els seus desitjos més obscurs i que ella no podrà rebutjar. Els seus estalvis arribaran a les 290.000 pessetes. Però un mal dia Jacint l'assassinarà pensant que aquesta l'enganya amb Roura i Eulàlia es farà càrrec dels seus tres xiquets. En aquest relat, Isabel-Clara Simó va fer referències a l'Acadèmia Almi i va introduir una curiosa referència a les *filas*: «La portà a la cambra de bany, que era tan gran que podien fer una filà tant a un costat com a l'altre». I ens va parlar del clima d'Alcoi: «A Alcoi, quan fa calor, en fa molta. I quan fa fred, també». I de la societat d'aquell moment: «Em van convidar a sopar, perquè jo aleshores era solter, i en Alcoi no coneixia ningú, i vam quedar que sortir els tres, no, que havíem de ser dues parelles. Així que em portà a casa d'ell».

Aquest mateix any va participar en el projecte *Diàlegs a Barcelona*. Va ser l'escriptora Maria Aurèlia Capmany, quan era regidora de Cultura a l'Ajuntament de Barcelona, la que li va oferir aparèixer en

aquesta col·lecció de llibres, juntament amb Montserrat Roig, i van ser entrevistades per Xavier Febrés i fotografiades per l'amiga comuna Pilar Aymerich. En la seua conversa van tractar de tot. Van parlar de feminisme, del català, de política i també dels seus orígens. Recordava els anys d'infantesa, el pare, els costums d'Alcoi, el Betlem del Tirisiti i la visió que des d'Alcoi es tenia de Barcelona. Deia: «També és cert que jo sóc d'una comarca molt especial, la d'Alcoi. Hem comentat moltes vegades amb l'Ovidi Montllor, que també és d'Alcoi, com és normal per a una xiqueta d'Alcoi el fet d'arribar a viure a Barcelona, és un objectiu natural. Tant és així que quan jugàvem a futbol amb els meus germans grans, com que ells sempre havien de ser els bons, figurava que ells eren del Barça i jo de qualsevol altre equip».

Recordava el pare amb molta estima: «Crec que és el cas del meu pare. Es dedicava a la pedagogia. El sistema pedagògic que ell utilitzava, seria avui encara absolutament revolucionari. Una de les coses que ell deia és que la seva obra no quedava enlloc. Això no treu que no constituís un veritable creador». I també deia: «De petita, al meu poble... Bé, Alcoi és una ciutat, però jo tracte de poble totes les ciutats, Londres i París. Un arquitecte em va dir que, urbanísticament, Alcoi era de les ciutats més encertades del món. Després, en Xavier Fàbregas explica que tenim la tradició més antiga del món, una mena de pastorets que allà

se'n diuen «el Betlem de Tirisiti». Explica que a l'Edat Mitjana l'Església va prohibir aquesta mena de representacions però que a Alcoi es va conservar. És a dir que molt admirar Barcelona, però no us penseu que sou els únics...».

L'any 1986 es va iniciar en la novel·la juvenil amb *El secret de Toni Trull*, on presenta la història d'un jove orfe de catorze anys adoptat per uns oncles que l'han maltractat. Toni amaga al seu si un important secret. Es tracta d'una novel·la juvenil de ciència-ficció que té lloc a la Barcelona d'aquell any i en què Toni és el personatge principal. En un moment donat d'aquesta història, el senyor Marí li pregunta a Toni si sap què és un trull i li explica: «El trull és una premsa de vi, però també és molí d'oliva, per fer-hi oli». Tot seguit passa a descriure tots els tipus de trulls que s'utilitzen a la Garrotxa, la Selva del Camp, Vinaròs, Lluçena, Mallorca, Eivissa, fins que diu: «El d'Alcoi, que es diu almàs-sera, que té trompallot, i és triangular», és a dir, una referència més.

Un altre títol sempre etern és *Alcoi-Nova York*, llibre que va publicar el 1987, que inclou sis relats. Un d'aquests va donar títol al llibre. És un conte que viatja entre la vida i la mort i entre la realitat i la ficció d'una història que passeja pels carrers d'Alcoi, Barcelona i Nova York. Ací va narrar la història de Pilar que després de separar-se del seu marit torna a Alcoi amb els seus fills Toni i Cati, però que malauradament és atropellada

per un camió un any després de la seua arribada quan enfila el Pont Nou –el pont de Sant Jordi– per anar a buscar els seus fills a l'eixida de l'escola. Amb tot, mentre hi és al terra esperant l'arribada de l'ambulància, no té por en afirmar: «Que bé s'està a Alcoi!».

És en aquest moment quan tota la seua vida apareix davant ella. Vet aquí, la realitat. Els seus anys a Alcoi, el seu trasllat a Barcelona, el seu casament, l'arribada dels seus fills, la seua separació, la tornada a Alcoi, és a dir, el seu recorregut vital. I com el temps que passa a l'hospital li du els dubtes sobre si allò que viu és realitat o ficció, doncs es reconeix a si mateix com una persona que renaix ara en el cos d'un nen que viu a Nova York i, de nou, la seua realitat, la família o l'escola. I les referències a Alcoi hi són constants. Va escriure: «Ja feia un any, i jo cada vegada més contenta de viure a Alcoi i de tenir la mare que ho feia tot a casa i jo només la compra i els encàrrecs. Aquest dia mateix de l'accident havia anat a unes rebaixes fantàstiques, en una fàbrica de filats, on venien llanes al pes, tan barates que tindriem jerséis per a tots i per molt de temps, amb una mare tan sabedora com la meua en això de fer punt. Però, com que hi havia tantes dones –tantes que feia basarda pensar tots els jerséis que omplirien les cases d'Alcoi– se m'havia fet tard i per això corria adelerada i no havia sentit el camionàs que m'investí. Veges quina desgràcia».

El relat acaba amb Pilar tornant a sa casa i veient-se a si mateixa davant els seus ulls. El domicili al qual feia

referència Isabel-Clara Simó era la casa on va nèixer i créixer, la casa dels pares on el professor Simó tenia l'acadèmia: «Del pont vaig desembocar a la plaça, i d'allí vaig enfilat el carrer Sant Llorenç. Després, vaig tombar per un cantó i vaig descendir. Era allí, n'estava segura. Quan m'hi vaig trobar al davant em vaig deixondir com qui es desperta d'un somni. L'emoció m'enravenava el cos, com un corrent elèctric: Sant Jordi, 8! Ma casa. Igualeta que havia estat sempre. Vaig repenjar l'esquena a la paret d'enfront, perquè em sentia decandir, les cames segades i l'esquena de suro. Cada una de les pedres, cada una de les portes que hi havia al davant dels meus ulls, tenien una història que jo coneixia».

Parlar d'Alcoi és també parlar dels amics eterns: d'Ovidi Montllor, Antoni Miró i Carles Cortés. L'any 1989 va escriure el seu primer llibre de crítica literària i d'assaig, i que va signar juntament amb el fotògraf Faust Olzina. Es tracta de *Món d'Antoni Miró*, on ens parlava del dia rere dia del seu amic i pintor al Mas Sopalmo, així com de la seua tasca com a treballador de l'art, del seu món creatiu i familiar i de la seua obra, en un moment en què Miró realitzava la sèrie «Pinteu pintura». Alcoi, la seua comarca i el seu paisatge hi eren presents. Va escriure: «El Sopalmo és el nom del mas. Un nom d'origen complex. Segurament ve de "balma", "clotada". És a l'Alcoià, a tocar Ibi. Una successió de bancals que desemboquen al barranc de la Cadenera. A la part posterior del mas, la Serra del

Menejador, amb la Font Roja, un dels llocs més bonics de la comarca –“Si poses la mà a l’aigua de la Font Roja no pots arribar a comptar fins a deu: se’t glaça la mà”. És quasi a mil metres d’altura, sobre el nivell del mar, i per això l’aire és tan fi, i el cel tan dur i tan blau com de cristall». Més endavant escrivia: «A l’Alcoià, quan es fa de nit, però en el punt dolç en què el cel encara és blau –un blau intens, un blau, opac–, el relleu adquireix una consistència especial. Els perfils de les muntanyes es marquen com si acabessin d’ésser dibuixades, en una ratlla precisa i neta».

Isabel-Clara Simó va publicar l’any 1992 *El Mas del Diable*. De nou, aquesta novel·la tenia lloc a Alcoi, però també a Viena, Londres i Madrid. Els elements essencials d’aquesta història eren un assassinat i el tràfic d’obres d’art. Les referències a Alcoi també són constants en les seues pàgines. L’Alcoi de les fàbriques i dels pintors, es barreja amb tot un seguit de referències a la Font Roja, al Menejador, al Carrascal, als masos del Baró, de la Cardadora, de Celedon, Sopalmo o del Teularet, al Castell de Barxell, a les ventes Saltera i Sant Jordi, a la Font dels Xops, a l’Ajuntament, a l’Hotel Reconquista i també al Port d’Albaida i a Muro, d’on és un dels seus protagonistes: el pintor Solbes. Ara bé, és necessari destacar ací un personatge real dut a la ficció: Antoni Miró, a qui va dedicar el llibre. Miró la va ajudar en el procés de documentació i ella li ho va agrair d’aquesta forma. Va escriure: «A les cinc eren al

Sopalmo, el mas de l'Antoni Miró. Era un mas preciós, més bonic i tot que el d'ells. El pintor vestia de negre i portava una barba llarga, amb filets de plata. Tenia els ulls blaus i la veu tranquil·la».

Però per damunt de tot destaca el mas que dóna títol al llibre, i que des de la ficció està localitzat al Parc Natural de la Font Roja. Va escriure: «La casa era situada a l'aiguavés nord del Menejador, gairebé a mil metres d'altura. Quan el pare va trobar aquest mas, va dir que era el lloc perfecte, i el va comprar. A davant tenien la Font dels Xops, que es veia a simple vista, i el Mas de la Cardadora, afonat entre arbres -carrasques i pins, sobretot-, i el Castell de Barxell, que, amb ullera llarga, es distingia prou bé, entre la ufanor del verd esclatant que l'envoltava. Els altres dos masos més propers, el de Celedón i el del Teularet, es veien bé quan era clar, però només les teulades». En molts altres moments ens parla de les fàbriques i de l'Alcoi industrial. Va escriure: «A Alcoi hi havia una empresa, i el pare n'era l'enginyer. Es deia Torregrosa i feien filats, però d'una mena especial, una cosa molt avançada».

El llibre quedà descatalogat i és per això que el 2018 es va reeditar. Isabel-Clara Simó va rebre a Alcoi un reconeixement molt especial l'11 de desembre per part del món literari de la mà de la Coordinadora de l'Alcoià i el Comtat pel Valencià, la Universitat d'Alacant i l'Ajuntament d'Alcoi, on es va presentar la reedició i una auca realitzada per Francesc Gisbert i Rosanna Crespo. A la

reedició del llibre s'inclouen els textos dedicats a ella per escriptors com Silvestre Vilaplana, Mercè Climent, Francesc Bodí, Jordi Botella i Esther Vizcarra. Aquest dia es va fer també pública la convocatòria del Premi de Novel·la Isabel-Clara Simó per part de l'Ajuntament, en la que va ser la seua darrera visita a la ciutat.

L'any 2000 va arribar una nova publicació d'assaig. Es tracta de *Sobre el nacionalisme*, que es va incloure en la col·lecció «Carta al meu nét» de l'editorial Columna. La col·lecció tenia com a objectiu presentar treballs íntims on escriptors reconeguts tractaren temes universals. Ho va fer per explicar a un hipotètic nét com es va anar farcint la seua consciència nacional. El llibre és un bon exemple del seu posicionament polític. Ací va fer un repàs exhaustiu als anys de la seua infantesa i adolescència i les referències a Alcoi i València són constants al llarg de les seues pàgines. Va escriure: «Saps que jo sóc valenciana, d'Alcoi. I deus saber també que vaig nàixer el 1943. La primera cosa que vaig aprendre, com totes les criatures del món, és a parlar. La llengua que vaig aprendre era el valencià [...] Em van ensenyar a llegir molt aviat. El meu pare era mestre i això, com d'altres coses, ho vaig tenir molt fàcil. I a més, casa meua estava tota plena de llibres». I recordava les festes i el poeta d'Alcoi que més s'estimava: «En el meu poble se celebren les festes de Moros i Cristians i creu-te que són molt importants i que tothom se les estima

i hi participa d'una manera o una altra. Són a l'abril, els dies 22, 23 i 24, en honor a Sant Jordi. I s'hi publica un gruixut i luxós programa de festes. Un any, no recordo quin, hi havia al programa un poema de Joan Valls, poeta alcoià, en valencià».

L'any 2001 va guanyar el premi Andròmina de Narrativa dins els XXX Premis Octubre. Ho va fer amb *Hum... Rita! L'home que ensumava dones*. Es tracta d'un llibre en què a dintre hi ha un altre llibre. Isa viu a Barcelona, però en una estada a València troba en un contenidor del centre de la ciutat una llibreta manuscrita en la qual Fael relata la seua història d'amor amb Rita, i on el desig, el plaer i el sexe explícit hi són ben presents, així com els sentits, especialment l'olfacte. Alcoi hi és de nou al llibre. Rita és una jove de Cambodja que va quedar sorda en un bombardeig al seu país i és per això que va dedicar el llibre a una altra alcoiana: «A la Teresa de l'Ovidi Montllor, que es va tornar boja en un bombardeig», fent referència a Teresa Mora i a la cançó *Homenatge a Teresa*. A més, Fael i Rita es coneixeran a Alcoi. Fael es trasllada de València a Alcoi per a treballar durant les festes i aprofita per a visitar el circ en què treballa ella com a contorsionista. Va escriure: «Com que era abril, doncs em vaig dir que seria bo traslladar-me a Alcoi, on faria bona caixa, perquè quan hi ha festes, la gent s'estova, es reblaneix i reglota sentiments, com si les festes tingueren un fluid sentimental que cobreix els cors de la gent». Per açò les

referències a les festes també hi eren al text: «Allà he vist l'aparença de cada vestit segons la filà, i he treballat de valent fins a fer una silueta que no sols siga un moro o un cristià sinó les Tomasines o els Realistes, els Domingo Miques o els Maseros».

Isabel-Clara Simó va recuperar i fer valdre la vida, obra i trajectòria de l'escriptora i periodista Montserrat Roig en el seu llibre *Si em necessites, xiula ¿Qui era Montserrat Roig?*, que es va publicar el 2005. Es tracta d'un llibre biogràfic en homenatge a una de les figures més transcendents de la cultura catalana del segle XX, que, a més, era una de les seues millors amigues. Recordava ací com totes dues, de xicotetes, deixaven a casa els seus escrits i poemes perquè els seus pares, l'advocat Tomàs Roig i el professor Rafael Simó, els llegiren, buscant totes dues la seua aprovació. A més, va recuperar molts moments viscuts: «Recordo que en una ocasió l'Ajuntament de Muro em va demanar si podia portar els dos conferencians que més admiraven: Montserrat Roig i Manolo Vázquez Montalbán, els dos morts prematurament. Així, doncs, vam enfilar camí a Muro. El viatge va ser llarg i fatigós, car en aquells moments encara no hi havia els accessos actuals a Alcoi. Estàvem cansats. Però en aparcar el cotxe a la plaça de l'Ajuntament i disposar-nos a baixar, Montserrat va traure no sé d'on un barret vermell d'ales amples i es va enfilar en uns tacons alts i va baixar del vehicle com una reina».

L'any 2008 va publicar de nou assaig amb *Adéu, Boadella. Crònica d'una decepció*, llibre amb el qual va rebre el Premi de la Crítica dels Escriptors Valencians en la modalitat d'assaig un any després. Escrit, a manera de carta oberta, Isabel-Clara Simó desmuntava els arguments esgrimits per l'actor i director de teatre Albert Boadella al seu llibre *Adiós Cataluña. Crónica de amor y de guerra* en el qual criticava el nacionalisme català i afirmava haver patit un sabotatge des de l'àmbit nacionalista contra el seu treball. En un moment donat de la narració, recordava els seus orígens: «Jo sóc alcoiana, i el meu poble és un poble d'anarquistes, amb una història de lluita obrera molt dura i molt dramàtica (per cert: els alcoians som tot i això riallers de mena; no sap com m'encanta ser alcoiana); això vol dir que està ple de menjacape llans».

Un any després va publicar de nou poesia. Ja ho havia fet l'any 1962 en *Poetes universitaris valencians* i el 1995 havia publicat *Abcdari... Az*, treball conjunt realitzat amb Antoni Miró i on, entorn de cada lletra de l'abecedari català, Miró realitzava una obra i ella escrivia un poema. Ara li va tocar el torn al poemari *El conjur*, on incloïa el poema «Animals», dedicat a Ovidi Montllor. De nou una referència a l'amic alcoià. A Montllor també li va dedicar una referència en el seu llibre *Jonàs* (2016), en què recordava la seua cançó, amb text de Vicent Andrés Estellés, «M'aclame a tu».

L'any 2011 va publicar *Cartes d'independència a la vora d'una tassa de te*, on es va incloure la correspondència que va compartir amb la periodista i escriptora Patrícia Gabancho i on tractaven obertament la independència de Catalunya, tot ple de reflexions sobre aquesta qüestió a què s'enfrontaven des dels sentiments, aspiracions i convenciments, i on també parlaven de llibres, música, de la família, de lluites, feminisme, de les seues arrels o desitjos. El llibre recull la correspondència que Isabel-Clara Simó va escriure des de l'Ametlla del Vallès, on vivia, i Patrícia Gabancho des de Barcelona, alhora entre el 8 de març de 2009 i el 9 de març de 2011, Dia de la Dona. No deixava d'anomenar Alcoi amb enyorança: «Aquest Sant Jordi he hagut de renunciar, un any més, a veure les festes de Moros i Cristians del meu poble, Alcoi. Quina ràbia. M'ha tocat «fer d'escriptora», que és una obligació que la gent de l'editorial s'esforça per fer-me agradable, però no deixa de ser una fira comercial i jo una venedora. Veges què hi farem», va escriure el 27 d'abril del 2009. Amb tot un any després sí que pot fer-ho i ho comparteix amb Patrícia Gabancho: «El més important és que he pogut estar un parell de cops al meu poble, Alcoi. No sé si t'ha arribat, però els alcoians som una mena de gent que, tot i mostrar-se tímida i humil, està molt cofoia d'ella mateixa. Dir-se alcoià ho considerem un motiu de vanaglòria, cosa completament injustificada, però, ja ho veus, a mi m'emociona i hi

participo amb aquest mirar-se el melic amb profunda delectació», va escriure el 19 de maig de 2010.

L'any 2013 va arribar *La vida sense ell*, originalment publicat com *T'imagines la vida sense ell?* l'any 2000. L'editorial li va plantejar el projecte de revisar el llibre i ella ho acceptà. A més, va adaptar la seua dicció al valencià i va aprofitar per retre-li homenatge de nou a l'Alcoi que li havia concedit feia poc temps les distincions de Filla Predilecta i Medalla d'Or de la Ciutat. Ara l'acció passava íntegrament a Alcoi, al contrari del llibre original on els fets ocorreguts succeeixen en un lloc figurat. Només un exemple: a l'edició original escrivia «M'aixecava a les set en punt, per endreçar una mica la casa», mentre que a la revisió digué «M'alçava a les set en punt, per endreçar una mica la casa, i arribar a temps a la fàbrica, que és a Batoi».

Va reescriure la història de Mercè, una dona submissa als desitjos del seu marit i sotmesa a humiliacions diàries que arribarà a assassinar-lo utilitzant un curiós mètode i que el seu fill Mateu va descobrir trenta anys després de la seua mort amb la lectura del seu dietari. Les referències a Alcoi són constants, especialment, al campus de la Universitat Politècnica de València, a l'Escola Industrial, els ponts Nou i de Sant Roc, la Glorieta, els carrers Sant Tomàs i l'Escola, l'Hospital de la Verge dels Lliris, la Casa de Cultura, l'Institut Pare Vitòria, l'equip de futbol l'Alcoyano, el barri de Batoi i les festes de Moros i Cristians. En el llibre diu Mateu en

un moment donat: «He anat a la biblioteca de la Casa de Cultura –que sens dubte és la que freqüentava la mare– i he cercat i trobat els volums que cita».

La referència següent a Alcoi en la seua obra va arribar només un any després quan va publicar *Llir entre cards*. Es tracta d'un conte que s'inclou en la col·lecció «Llegir en valencià». Amb motiu de promoure la lectura en valencià, els autors participants en la campanya van elegir un paisatge de llegenda, on tenia lloc l'acció de la seua història. Isabel-Clara Simó va elegir la Font Roja per a presentar-nos amb la seua visió personal la llegenda sobre l'aparició de la Mare de Déu a la Font Roja d'Alcoi. Ací li retia homenatge de nou al seu poble i, sobretot, a un dels espais que més s'estimava com és el Parc Natural del Carrascal de la Font Roja. Afirmava en tot moment: «Tinc moltíssims records de menuda a Alcoi i a la Font Roja. Tinc sempre al davant una foto de la Font Roja: és la meua infància, els meus orígens»⁹.

Va obrir el llibre així: «Vos contaré un secret: el lloc més bonic de la terra el tenim ben a prop. És la Font Roja d'Alcoi. Però és un secret. No convé dir-ho, perquè, si no, vindran milions de turistes i connectaran tots el mòbil per emportar-se a casa les precioses imatges d'aquest parc natural. I deixarien fem, i es trobarien restes d'hamburgueses i de *sushi* per tan delicat i insòlit paisatge». Altres referències a Alcoi són les que

---

9 *Ibid.*

realitza a l'església de Santa Maria, a la Serreta, a Sant Cristòfol, també té referències al poble de Confrides i recupera ací passatges de la nostra història com el nomenament el 31 de maig de 1953 de la Mare de Déu dels Lliris com a patrona d'Alcoi. Va escriure: «No sols el franquisme va proclamar patrona d'Alcoi la Mare de Déu dels Lliris, sinó que l'any 1967 la van nomenar alcaldessa perpètua! I li van posar un bastó de comandament, que encara porta hui». El llibre acaba amb un annex amb informació d'interès sobre el parc natural.

Un any després, el 2015, va arribar a les llibreries *Tzoé*, llibre amb el qual va guanyar el XIX Premi Fundació Bancaixa de Narrativa Juvenil. Ací ens va presentar la història de Tzoé, una xiqueta que en plena nit apareix al Mas del Potro. Va escriure: «El mas és just al mig del barranc del Cint, a mig quilòmetre de la carretera i a tocar la senda que hi condueix. El punt més alt és el pic de les Àligues, on sobrevolen voltors cobejosos i pintorescos. L'afronteren dues fonts: la font del Teular i la font del Sabater, que alguns anomenen font del Pastoret [...] Allà en plena Serra de Mariola, la natura és de vegades esquerpa, de vegades nutrient com un pit de dona».

En el llibre les referències a Alcoi són constants. El cementeri municipal de Sant Antoni Abat, l'Hospital Verge dels Lliris, la residència El Teix, el Preventori, Sant Cristòfol, la plaça Agustí Albors, el parc de Caramanxel, el cine Goya, la Glorieta, Batoi, el camí

del Baró de la Uixola i les *filas* se sumen a altres referències que fa a Agres i Cocentaina. Va escriure: «I va enyorar les vesprades al cine Goya, quan era menuda, menjant tramussos i veient una pel·lícula enorme de cavallers forçuts i dames trencadisses, amb la fresqueta dels aparells d'aire condicionat del cine en els calorosos estius d'Alcoi». De nou, les vivències viscudes.

CAPÍTOL 3.
ESCRITS, ARTICLES,
POEMES, CARTES
I DISCURSOS

Aquest capítol presenta tot un seguit d'escrits, articles, cartes i discursos que Isabel-Clara Simó va realitzar al llarg de la seua trajectòria i en els quals la presència d'Alcoi és destacada. S'inclouen de manera cronològica, a manera de tast, alguns dels que són importants per a il·lustrar allò que s'ha inclòs fins ara en el llibre.

El Ban Reial que escrigué l'any 1997 a petició de l'Ajuntament d'Alcoi per a l'Ambaixador Reial s'uneix ací amb l'article «Alcoi, anys cinquanta» en què recordava les festes de Nadal passades a la casa dels pares els anys de la seua infantesa. Aquest article es va publicar dintre del cicle «Escriure el país», del diari *El País*, el 19 de maig de 2005 i també el va recuperar en el seu llibre *Els racons de la memòria* l'any 2009. Altres articles que s'hi han incorporat són «Fa goig ser d'Alcoi» i «Amic Antoni», ambdós per a «La columna» de *Ràdio Alcoi*, el primer publicat el 18 de gener de 2016 i el segon el 14 de novembre de 2018. I també el darrer article que Isabel-Clara Simó va publicar el 17 de desembre de 2019 en *El Punt Avui* per a recordar l'amic, actor i director de teatre alcoià Pep Cortés, que acabava de faltar i amb qui va treballar en l'obra *Còmplices*, que va ser estrenada al Teatre de Granollers l'agost de 2003. Hui en dia el premi de Novel·la d'Alcoi du el nom d'Isabel-Clara Simó i el premi de Teatre d'Alcoi el de Pep Cortés.

Isabel-Clara Simó va col·laborar constantment al llarg de la seua carrera professional escrivint els pròlegs de moltes publicacions, va ser entrevistada per uns altres tants i va participar en multitud de presentacions de llibres. Ací hem inclòs un fragment del pròleg que va escriure per al llibre *Veü de dona*, de Carles Cortés; el text que va escriure per al llibre *L'Ovidi* (2002), de Núria Cadenes; i un fragment del pròleg del llibre *Vull ser pintor... Antoni Miró*, biografia signada també per Carles Cortés i editada l'any 2005; així com una carta tramesa per a ser llegida en la presentació del llibre de Silvestre Vilaplana *Un sepulcre de lletres minúscules* a Alcoi el 3 de desembre de 2015.

Extraordinaris són també els textos dels discursos realitzats amb motiu de rebre guardons. Ací incloem el pronunciat el dia que va rebre la Medalla d'Or i el títol de Filla Predilecta de la ciutat d'Alcoi, el 27 d'abril de 2013, i la carta que va trametre per a ser llegida en l'acte d'entrega del premi Palmell Mà de Futur que li va concedir el periòdic *El Grat* el 28 de setembre de 2019.

Aquest capítol clou amb el poema «Alcoi» que va incloure en el seu poemari pòstum *La mancança* (2020).

Ban Reial

Xiquets, xiquetes, eixiu,
que porte moltes notícies!
Menuts, menudes, veniu,
que sentireu les delícies!

Sóc l'ambaixador d'uns reis
que vénen en cavalcada
d'un país molt apartat
on la millor de les lleis
és l'amor, la pau amada
i el dret a la dignitat.

Són moros i són cristians.
Un és negre i dos són blancs;
dos són joves, l'altre és vell:
no hi ha distàncies de sang
ni diferències de pell.

Coneixen bé als alcoians
-millor que a cap altre poble-.
Els he vistos tots els anys:
quan veuen la ratlla noble
de Serra de Mariola, riuén,
ploren: s'emocionen.

Ja veureu quin goig que fan
empinats dalt dels camells,

amb corona, pedreria, guants
de seda, capa llarga. Rere ells
més de quatre mil cavalls
carregats de gom a gom
de regals p'a tot lo món.
Quin seguici més brillant
Sant Nicolau cap avall!

Què més porten? La serena
confiança que en tot el poble
d'Alcoi haja salut i faena,
que hi haja fraternitat,
amb una exigència doble:
ser cultes i en llibertat.

Alcem les cares al cel,
mirem la lluna callada:
que siga calent el gel
i siga fresca la flama;
que el cor bategue tranquil,
que estiga plena la gerra,
que els pobles tinguen asil
i que haja pau a la terra.

Xiquets, xiquetes, eixiu,
que porte moltes notícies!
Menuts, menudes, veniu,
que sentireu les delícies!

I.C.S.
L'Ambaixador Reial, 1997

Pròleg del llibre *Veu de dona*

Carles Cortés inicia amb *Veu de dona* la seva carrera com a narrador, i ja podem predir que la seva serà una carrera llarga i intensa, perquè és evident que té moltes coses al pap i la destresa suficient per transformar-les en literatura.

L'estil d'aquest primer llibre és, seguint Bajtin, el del «dialogisme ocult», també anomenat «monòleg dramàtic», en què sentim una veu que dialoga amb d'altres que romanen ocultes. No és un recurs fàcil perquè té el perill de caure en la monotonia, perill que Cortés evita amb tota brillantor, ja que el tret més remarcable d'aquesta novel·la és la seva amenitat.

El que més sorprèn és l'edat i el sexe de la narradora-personatge. Per a la gent molt primària, el/la protagonista d'una història és un *alter ego* de l'autor, cosa que sovint desmenteix la història de la literatura: en canvi no és gens primari veure que l'edat del/de la protagonista sol coincidir amb la de l'autor. El mateix Joan Fuster ho feia avinent, en un dels seus llibres de brillants reflexions. No sé si per portar la contrària a una tradició, Cortés es transmuta en una dona i a més anciana, i té la gràcia de parlar com una dona gran. Només per això, ja mereix la nostra atenció.

Però és que a més la història està lligada amb una destresa admirable; estic convençuda que, ultra la intriga dels esdeveniments narratius, les expectatives del lector se sustenten en la fluïdesa de la prosa. No endebades Cortés és un bon coneixedor de la literatura i un estudiós dels seus secrets.

Carles Cortés inicia la seva aventura narrativa amb molt bon peu. De ben segur que ens donarà moltes i molt agradables sorpreses en el futur, un futur llarguíssim, atesa la seva joventut.

Isabel-Clara Simó

Fragment del pròleg del llibre *Veü de dona*, de Carles Cortés, editat per Columna el 2001.

L'Ovidi

És ben cert que la distància engrandeix les persones que estimem; si la distància màxima és la de les fronteres de la mort, són els que ens han deixat per sempre els que engrandim al màxim.

No parlo, és clar, de l'engrandiment hipòcrita d'aquesta nostra societat caïnita que devora sense contemplacions tot aquell qui destaca, fins que mor i aleshores se li fan homenatges i es parla, amb la boca petita, de les moltes qualitats d'aquell que ja no fa nosa en l'apàtica grisor d'aquesta nostra pàtria a qui se li ha assecat el cor de tant plorar.

No: parlo de la gent que estimem de debò, aquells de qui ens és impossible d'acceptar que ja no els veurem més, ni hi parlarem ni els escoltarem, fora dels ginys de reproducció magnètica, mecànica o digital que ens poden fer la il·lusió que aquell que tant trobem a faltar és aquí, al costat: a l'abast de la manyaga o del bes.

A mi amb l'Ovidi em passa això: que encara estic atònita de la seva absència, però que, sense ginys reproductors, li sento la veu, sovint, a casa. Quan estic trista. I quan estic contenta. De sobte, d'algun racó del menjador de ma casa, o d'un dels prestatges plens de llibres del despatx on escric, surt la veu de l'Ovidi, acompanyada de tots els seus personatges: els perdedors, els menystinguts, els marginats, tota la galeria de la compassió ovidiana, que patia amb. I que, ai las!, també patia sol.

El trobo a faltar. Molt. I em dóna la gana d'engrandir-lo.
Perquè vull: perquè tinc ganes d'engrandir.

Isabel-Clara Simó

Text per al llibre *L'Ovidi*, de Núria Cadenes, editat per
3i4 el 2002.

Alcoi, anys cinquanta

Cada any, quan arribava Nadal, els meus germans i jo confeccionàvem unes cucurutxes, de gairebé cinquanta centímetres d'alt, que ens plantàvem al cap tots els membres de la família. Eren de paper d'embolicar, de vegades marró, de vegades blau, segons els anys; algun cop havíem retallat tires de paper de seda i les havíem enganxades a la punta, com si fos un petit plomall. Aquesta cucurutxa la portàvem tot el dia, però especialment en les menjades, des del dia de la loteria fins a l'endemà de Reis: les vacances, que s'esglaonaven en Nadal-Cap d'Any-Reis, i que any rere any s'extingien irremissiblement. He d'advertir que el pare era un home circumspecte, molt respectat, que anava sempre impecablement vestit, fins i tot per anar per casa; mai no li vaig veure les ungles brutes, les sabates per enllustrar o les ulleres entelades. La mare també anava sempre arreglada, i, sobretot, tenia molta cura del pentinat. Vull dir que amb aquella cucurutxa fèiem una bona fila, i ara, quan mire les fotografies dels Nadals de quan era una nena, tot i que em resulten tan familiars, em faig un panxó de riure. Ignore d'on havíem tret la tradició ni que significava, però sí que sé com era de solemne el moment en què reclamàvem el llarg cilindre de paper d'embolicar i el tubet d'Imedio, preniem les mides del cap de cadascú, i confeccionàvem les cucurutxes; era molt excitant, perquè significava que començaven les vacances. No hi havia deures, no calia matinar i s'acostava la màgia elèctrica dels regals de Reis.

La casa, aquells dies, s'omplia de gent: la dona que venia a matar el pollastre –un moment esgarriós, d'una

crueltat insòlita-, la que venia a ajudar amb la planxa, la que portava els ous, l'home de l'oli, les visites que venien a saludar el meu pare... I nosaltres, els fills, teníem permís per adornar la casa amb serpentines i penjarelles, i, sobretot, sota supervisió dels grans, podíem muntar el betlem, on hi posàvem muntanyes de suro i rius de paper de plata. Pel que fa a les cucurutxes, de vegades la mare volia que aprofitéssim les de l'any anterior, car ella tot ho guardava, però sempre estaven molt aixafades i no s'alçaven amb la rectitud de les acabades de fer. No sé si les cucurutxes eren un costum d'Alcoi, però teníem, tots nosaltres -les fotografies ho confirmen- un aire innegable de criminals, de condemnats per la Inquisició, o, encara pitjor, semblàvem perversos i atònits membres del Ku-Klux-Klan.

Doncs un any, quan acabàvem d'estrenar les cucurutxes, van tocar a la porta; el meu germà, que només tenia dos anys més que jo, va anar a obrir -amb l'alta cucurutxa en equilibri sobre el cap-; com que la casa era molt gran, amb un passadís llarguíssim que donava a la porta d'entrada, en veure ell qui era, va avisar el pare a crits, tot i que els crits, a casa, només els podia fer el pare -la mare n'estava dispensada quan li pujava la mosca al nas-, i ho va fer amb el motiu amb què coneixíem la visita:

-És l'estraperlista!

El pare -també cofat amb la cucurutxa- va córrer a atendre aquell home i a demanar-li disculpes; des de dins, sentíem que el pobre home deia, apaivagador, «Deixe-ho estar, que el xiquet no ho ha dit amb mala intenció...». El pare, però, quan va entrar, no estava enfadat, com temíem, sinó que venia molt content amb una paperina de cafè a

les mans que li havia venut el nostre contrabandista. Era la postguerra, i el cafè costava d'aconseguir. L'estraperlista de vegades portava llonganissa, o sucre, o formatge, i, algun cop només, un aromàtic i fosquíssim cafè. Val a dir que el pare no bevia mai –a casa, fora del xampany, no existia l'alcohol: estava prohibit–, que mai en sa vida havia jugat, que no fumava i que només eixia al carrer acompanyat de la meva mare; era doncs un irreprotxable home sense cap mal hàbit, però, això sí, com solia dir la mare, tenia un sol vici: el del cafè. A més, com tots els homes antics, no havia posat mai els peus a la cuina, però feia un cafè inigualable, en un fogonet d'alcohol que teníem en una cambra adjacent al menjador; un cafè que només podia fer ell. Si el feia la mare o si procedia d'un bar, no tenia punt de comparació. Això dèiem. Així doncs, en comptes de renyar el meu germà, i amb la cucurutxa tremolant d'emoció, va començar a preparar el cafè i va manar que paréssim taula.

Les estovalles de la mare estaven sempre emmidonades, brodades amb mil motius i orlades amb mil randes; quan paràvem taula, van tornar a tocar a la porta. Era un oncle que de vegades tenia la satisfacció de portar alguna cosa, en aquells anys horribles en què havíem perdut una guerra i en què estàvem mal mirats pels falangistes d'Alcoi (tot i que el pare havia estat tancat al penal d'Alacant d'on sortia poca gent viva, el fet que havia salvat, amagant-lo, un capellà que s'estimava molt, li va permetre viure sense altres sotsobres que suportar la cantelluda duresa de la dictadura). El meu oncle, un home menudiu, amb un bigotet extremadament mòbil, va dir, solemne, que ens portava una cosa sensacional. Tota la gent que jo coneixia admirava el meu pare,

inclosos nosaltres, i per això portar-li alguna cosa que el fes content era una satisfacció que els reglotava, a les visites, per les costures. L'oncle va demanar de desembarassar la taula, que ja estava parada, i hi va estendre unes estovalles de plàstic. Ara deu semblar una estupidesa, però era el primer plàstic que veiem en la nostra vida, l'existència del qual -aleshores es deia plexiglàs- era una quimera que s'esmentava als diaris. Les estovalles eren d'un plàstic quasi transparent amb dibuixos blancs que imitaven puntes. L'oncle va alliçonar la mare:

-Pensa que aquest material no s'ha de llavar mai, ni es pot planxar. Un drapet humit després de dinar i ja està.

Va ser meravellós. A sobre, l'oncle portava una mica de sucre blanc com a obsequi; aleshores només en teníem de canya, de color torrat, que trobàvem bast; si arribem a veure per un forat els aires aristocràtics amb què el serveixen avui als restaurants, ens hauríem trencat de riure. Uns moments després, el pare venia amb la cafetera ardent, esguitant cafè acabat de fer, i la mare havia posat tassetes de festa. Sota la cucurutxa, vam assaborir, en silenci, aquell cafè servit sobre unes màgiques estovalles que mai no s'embrutaven. Quan tocàvem la glòria amb la punta dels dits i les nostres cucurutxes s'aixecaven airoses, erectes i satisfetes, el meu oncle encara ens reservava una altra fantàstica troballa:

-Si per una desgràcia feu algun tall al plexiglàs, com que és un material que no es pot cosir, han inventat un remei molt enginyós.

I aleshores va treure de la butxaca, amb gran solemnitat, un rotllet de cel·lo, que ens va deixar de pasta de moniato. Encara no sabíem, en aquella autàrquica, miserable

i fosca «España de Franco», que era el cel·lo. I no podíem preveure els desagradables pegots, negres, amb les puntes aixecades i engrunes de pa incrustades en aquella pròtesi del plàstic, un horror que ocasionava la reparació d'un tall amb unes tires de cel·lo. No hi havia a tot Europa gent tan ignorant i primitiva com nosaltres. Enlloc.

Era l'any cinquanta, si fa no fa. Nosaltres no ho sabíem, però el món bullia i les novetats ploïen a rajos –la primera combinació, les primeres calces de niló; les delicades primeres xocolatines Nestlé, les compreses de cel·lulosa, que podies llençar i que no calia llavar; el primer got de plàstic plegable, per a les excursions; el primer transistor; el primer bolígraf!–. Tot i la bota abassegadora del franquisme, el primer dia de vacances d'aquell any, cofats tan espectaculars i circumspectes, amb tantes meravelles al nostre voltant, va ser com un recer insòlit. D'una innocència irrepètible.

Isabel-Clara Simó

Article publicat el 19 de maig de 2005 dins del cicle «Escriure el país» del diari *El País* i també dins del seu llibre *Els racons de la memòria* (2009).

Pròleg del llibre *Vull ser pintor... Antoni Miró*

Que Carles Cortés faça la biografia d'Antoni Miró és una d'aquelles xambes que et regala la vida. Conec l'exigència i la sensibilitat erudita del meu amic Carles Cortés i conec la vastíssima obra d'Antoni Miró. És com quan et donen –per fi– cartes que lliguen i no aquelles tristes «cartes que no lliguen» que canta Ovidi Montllor. Et dius, mira que bé, alguna vegada m'havia de tocar a mi: vet ací dues persones que m'estime, l'artista i el professor (que, alhora, és un molt bon escriptor), totes dues alcoianes, totes dues d'esquerres, totes dues nacionalistes, totes dues amb el cor gran i amb l'alè potent.

No hi ha res més plaent que un amic. Un amor, ben bé no el tries sinó que et trobes estimant, fora del teu control, fora del teu determini. Un fill te'l trobes, dins l'enigma inextricable de la vida, i mirant-lo saps que el temps, aquest petit trosset de temps que ens ha tocat, de vegades està tocat pel perfum d'una gota minúscula de felicitat. Però un amic és aquell que et fa companyia, no amb unes paraules, ni amb uns riures, ni amb unes cançons: un amic et fa companyia endins endins, allà on ressona la teua por i la teua fam, totes dues insaciabls. En una *Sàtira*, la cinquena del llibre primer, Horaci ho diu així: «Mentre conserve el seny, mai no trobaré res comparable a un amic estimat».

Isabel-Clara Simó

Fragment del pròleg del llibre *Vull ser pintor... Antoni Miró*, biografia escrita per Carles Cortés i editada per 3i4 l'any 2005.

Discurs d'Isabel-Clara Simó amb motiu de l'atorgament de la Medalla d'Or i el títol de Filla Predilecta de la Ciutat

És absolutament incoherent el que diré.

Diuen que no és el mateix la intel·ligència que la racionalitat. Crec que és una frase molt encertada. Jo no sé si sóc intel·ligent, o molt intel·ligent, o poc intel·ligent. És molt difícil que un es jutge a ell mateix. El que sí que estic segura és que he intentat tota la vida ser racional.

En aqueix moment no sóc intel·ligent ni racional, en aqueix moment sóc un sac d'emocions, d'emocions molt profundes perquè no crec que hi hagi cap ser humà al món que no s'emocioni quan la seua comunitat, el seu poble, li diuen les coses que m'haveu dit aquesta vesprada. És absolutament immerescut, i no ho dic per quedar bé. És absolutament desorbitat, hi ha moments que crec que m'esteu cantant les absoltes, hi ha altres moments que pense que també és cert que fa molts anys que rode per la vida cultural i per la vida cívica. En qualsevol cas, em sent tan honorada, tan volguda i tan a gust que siga eixe el meu poble, Alcoi, que no puc més que donar les gràcies profundes a tot l'Ajuntament d'Alcoi, a totes les entitats que s'han adherit, al públic que esteu ara ací fent-me costat i a tot l'imaginari col·lectiu que arrosseguem des de fa segles els alcoians i que forma part de la nostra pròpia història, de la nostra pròpia vida.

En el meu cas, la meua infància està marcada per dos sensacions físiques. Una és el *xac-xac* dels telers, que tot el veïnat en tenia un o altre amagat a casa, i una altra és un

doll de ferro fos en la foneria que hi havia just davant de ma casa, i quan jo hi era xicoteta i veia eixe doll em semblava tan natural, i després quan ho explique diuen quina cosa ben curiosa, quina vida més agitada que heu tingut els alcoians. Siga com siga sí que us he de confessar, com ja sabeu, que sempre m'he sentit orgullosa de ser alcoiana, que sempre n'he fet això un punt d'honor. Però jo voldria, i per això tinc un paperet avui, no donar les gràcies a tots els que s'ho mereixen, sinó als primers que m'han vingut al cap que són uns quants alcoians dels quals voldria parlar un minutet.

En primer lloc, no fa falta dir-ho, reproduir un trosset d'Ovidi Montllor, d'una de les seues més famoses cançons:

Poble d'història d'homes
que han volgut llibertat;
poble tossut i obert,
carrascós, clavillat.
Com un gall matiner
canta i alça la cresta,
com si el seu horitzó
fóra fora finestra.
Hi ha també un raconet
que només el sé jo,
ple de flors a l'estiu,
ple de flors a l'hivern.
El meu poble Alcoi.

Després, vull retre un homenatge molt sentit a un altre poeta alcoià que va escriure en la nostra llengua en els moments més difícils. Estic parlant de l'estimat Joan Valls. Li he agarrat un trosset de *La cançó de Mariola* que diu:

Ma cançó creua les serres
humilment entusiasmada.
En ella hi ha mil aromes
d'alta carena enlairada,
cingles de la vall d'Alcoi
i llomes de Cocentaina,
on es respiren les aures
de la vasta serralada
i en quimeres volanderes
el poema es torna àguila.
Ma cançó creua les serres
con un vent de tramuntana.

Tinc un petit homenatge també al meu amic Carles Cortés, que ell i el Zequi Moltó són un poquet com fills meus, i pensant pensant dic «una frase del Carles» que haja de vore amb el meu poble Alcoi. I en una entrevista vaig pescar eixa frase. És preciosa. Li pregunten «Un desig íntim» i ell diu «Un desig íntim? Poder retrobar les persones que s'han allunyat de mi». És una manera de parlar de la recerca de les arrels.

El meu pare, Rafael Simó, que em va dir moltes voltes: «En Alcoi sempre hem volgut la llibertat més que cap altra cosa».

Tinc un petit fragment també del meu amic Silvestre Vilaplana, del seu llibre de poemes *Els colors del vent*:

Les pedres observen les tardors
i conserven la fosca solitud de la memòria dels morts.
Descalç, sent la fredor de segles arrapada a les lloses
eternes,
a les mirades immarcescibles,

servades en les conques dels morts.
Que és també una manera de cercar les arrels.

El meu estimadíssim, el meu entranyable, el meu genial amic Antoni Miró em va dir un dia: «Les galeries del cementeri d'Alcoi són un element màgic que resultarien impressionants en una pel·lícula». I a ningú se li ha ocorregut, això ho dic jo.

El meu estimat amic Josep Sanus, que és especialment important avui ací, perquè li va donar aquest homenatge a l'Ovidi Montllor, fill predilecte d'Alcoi gràcies al Josep Sanus. I que va dir: «L'enorme silueta d'Alcoi és d'una gran vellesa geològica i arquitectònica». I està confirmat.

Un estimadíssim amic alcoià, Alfons Llorens, que em va dir amb el seu sentit de l'humor inesborrable: «En Alcoi no hi ha mai accidents de trànsit, perquè conduïm des de fa quatre generacions». És formidable.

I ara fa molt poques hores se m'ha acostat un altre gran alcoià, Francesc Bernàcer, i m'ha donat el seu últim llibre de poemes. I ara fa just mitja hora que l'he acabat i he agarrat un fragmentet perquè és un gran poeta. Es diu el llibre *El pes de les ales*, magnífic títol. Diu:

A cada casa, un buit.
A cada pas, un paisatge de silenci.
Ma vida és un solar a tots els vents obert.
Germans, companys de tantes il·lusions,
coetanis, veïns, contemporanis,
generació d'humans tots
que us han fet sense mi,
on vaig ara, on tornaré.

Em deixe moltíssima gent que sabeu són alcoians, creadors que saben pintar, que saben compondre música, que saben escriure. Un dia em deia precisament l'Antoni Miró que la nòmina de pintors d'Alcoi és tan enorme que realment és molt difícil de calcular. I poetes, i escriptors, és a dir, quanta cosa que hem donat, en una vall xicoteta, una olla geològica de muntanyes i plena de persones que han tingut molta mala sort en cada una de les crisis econòmiques i polítiques que ens han caigut damunt. I que tanmateix han aconseguit sempre una cosa: que el factor humà siga tan potent, siga tan potent en Alcoi, que inclús quan el vent no és bo, que inclús quan estem arraconats, que inclús quan hi ha lluites, que inclús quan no tenim llibertat, que sabeu que hem estat el noranta per cent de la nostra història sense llibertat i aclaparats per tiranies, i tanmateix el factor humà a Alcoi ha funcionat, d'una manera o d'una altra, però ha funcionat.

Per tant, encara que sigui amb les absoltes, deixeu-me que us diga que m'heu fet l'honor més enorme que em podíeu fer, ho sabeu, i que avui he tornat a néixer com a alcoiana.

Moltes gràcies a tots.

Isabel-Clara Simó

27 d'abril de 2013

A Silvestre Vilaplana

Silvestre Vilaplana treu un nou llibre i això és una magnífica notícia.

Vilaplana pertany a aquella minoria (sí, sí: minoria) d'autors que volen fer literatura, no un entreteniment ni una novel·la d'aquelles «que no et pots deixar», perquè tenen «ganxo». No: ell fa literatura. És un excel·lent autor, que et fica en ambients tèrbols, sufocants i plens d'angoixa. Perquè et posa la condició humana davant la cara i et queda sense respiració. Sant Anselm (allà al segle xi) va dir, aproximadament, que havia confessat moltes persones, i que per tant havia navegat per les ànimes dels malvats, però un dia, diu, vaig mirar l'interior d'un home bo i vaig retrocedir, horroritzat.

La societat literària el té en molta consideració. I això que, en general, no s'adonen d'un dels seus principals mèrits: que és alcoià.

Felicitats Silvestre i torna'ns a inquietar.

Isabel-Clara Simó

Carta tramesa per a ser llegida en la presentació del llibre de Silvestre Vilaplana *Un sepulcre de lletres minúscules*, que va tenir lloc a Alcoi el 3 de desembre de 2015. El llibre va estar editat per Bromera.

Fa goig ser d'Alcoi

Passades festes em vénen de seguida a la memòria els fabulosos Reis Mags d'Alcoi o, no cal dir-ho, el Tirisiti, i veus com la comunitat internacional fa molt més cas del nostre esperit creatiu que nosaltres mateixos. I no cal dir el llunyà i inabastable altiplà on ens ignoren.

Pel que fa a nosaltres, tot alcoià sap que guardem secretament, perquè pareix proclamar-ho, una punteta d'orgull. Però parem atenció a unes quantes dades ben estimulants. El teatre alcoià, per exemple, que mai no ha defallit, ni tan sols en la trista i negra nit del franquisme. O la pintura. Em diu el gran Antoni Miró que el cens de pintors alcoians és incalculable, que no se sap quants pintors tenim per metre quadrat, però que són un muntó. Hem d'afegir la literatura, la bona literatura vull dir, en tots els seus gèneres. I què em dieu de la ciència? La feina que fa la Universitat Politècnica és realment espatarrant.

No hi ha cap dubte que Alcoi és tot un món, i ben singular. Som antics, molt antics. I som moderns, molt moderns. Som creatius, ja ho havia dit. I som tossuts. I tenim un sentit de l'humor propi que fins i tot genera genis com Xavi Castillo. I tenim cantants tan fabulosos com VerdCel.

Ara em direu que parle només per orgull patri. Vos imagineu la República Independent d'Alcoi? Però em limite a posar exemples amb humilitat i objectivitat.

Escolteu: fa goig ser d'Alcoi.

Paraula d'alcoiana.

Isabel-Clara Simó a «La columna» de Ràdio Alcoi, el 18 de gener de 2016.

Amic Antoni

Vaig sentir veus d'una ignorància estètica només parangonable amb el conservadorisme més fatxa que deien que Antoni Miró feia una exposició i que ai! era eròtica. Són veus escandalitzades que voldrien les bones maneres abans que l'art; que voldrien reduir el desig a la vida íntima; que voldrien l'ordre abans que la justícia.

Quan ho vaig sentir vaig fer un bot d'alegria, tot i que encara no he vist l'exposició de Miró. Sé, però, que són escultures basades en ceràmiques gregues, de quasi tres mil anys d'antiguitat. El lloc és La Marina de València, a l'aire lliure, ben a prop del mar. Supose que tot el món sap que Antoni Miró és un dels meus amics més volguts. I a part d'això, és un artista ple d'idees i amb una realització impecable. És un geni i quan desaparega tot seran llàgrimes, com quan va desaparèixer l'estimadíssim Ovidi Montllor, que en vida molts el van menysprear, però que els més joves el van fer seu. Hi ha persones així. Ara, no és el cas d'Antoni Miró, que ha exposat a quasi tot el món i que té obra en museus ben diversos i distants.

Però la genteta que el critica per ser un creador lliure i que a més no saben res de res de les escultures gregues, amb tants segles que han passat. Algú els hauria d'explicar que Miró ha fet gran Alcoi artísticament parlant i que ha creat una escola sòlida on no hi caben més que el respecte, l'admiració i la contemplació de la bellesa, bellesa que sovint és crítica i aguda. Els qui tingueu ocasió no vos perdeu aquesta espectacular mostra d'art eròtic arrelat en les nostres arrels. I que té la gràcia de l'artista de debò.

Estic orgullosa d'Antoni Miró, el meu amic i el gran artista. Jo t'honore amic, jo t'admire. I com jo centenars de milers de persones. Has marcat una època.

Paraula d'alcoiana.

Isabel-Clara Simó a «La columna» de Ràdio Alcoi, 14 de novembre de 2018.

A *El Grat*, per Isabel-Clara Simó

Un premi a la trajectòria, i més si prové d'una empresa que admires i que lloes constantment, és tot un regal. Segurament heu estat tan benignes amb la meua persona per algunes cosetes que he fet. Com diu el gran Montaigne, «res no trobe tan car com allò que em donen, i això és així perquè la meua voluntat resta hipotecada a títol de gratitud, i rep de més bona gana els serveis que es venen. Ja ho crec: per a aquests no done més que diners; per als altres em done a mi mateix».

Estic malalta, sabeu? Però he decidit tirar endavant i no sotmetrem amb desànim a la malaltia. Sabeu que quan Sòcrates va ser condemnat a mort –fruit de l'enveja i d'una dictadura que formaven els 30 tirans–, un missatger li va dir a Sòcrates: «Sòcrates, els 30 tirans t'han condemnat a mort», ell es va mig girar i va dir amb menyspreu: «I a ells els ha condemnat la natura».

Deixeu-me també que tinga una mirada recelosa i entristida pels esdeveniments que ens han caigut a sobre: les desgràcies climàtiques al País Valencià –i no menys doloroses les dels nostres veïns–, el sacrifici al mar de centenars de persones davant una Europa orgullosa i insensible, la mediocritat dels polítics que governen l'Estat espanyol, el fet de tenir presos polítics i exiliats, com en ple franquisme, els gestos envilidors de l'amo del món, que és Trump, i la seva ànsia per tenir el «seu» Afganistan, i que tant busca una guerra amb Iran, el canvi climàtic, que només els científics són capaços d'alertar-nos-en, i tantes altres coses que deixen el cor encongit.

En mig de tot plegat, una llumeta d'esperança: el premi que heu volgut concedir-me i que tant m'omple de joia. Amics i amigues (dic primer «amics» per cortesia de dona), gràcies i permeteu-me que evoque l'intel·ligent Fuster, i el gran poeta Estellés. «Sóc d'un País que dóna i dóna a graps grans talents». No deixem que això s'estronque i que continuem essent creatius, audaçs i treballadors.

Perdoneu, ho he de dir: Visca Alcoi! Visca el País Valencià i visca *El Grat*! Gràcies, amics i amigues. Sóc ara mateix la dona més feliç de tot el món!

Isabel-Clara Simó

Carta tramesa amb motiu de rebre el premi Palmell Mà de Futur del periòdic *El Grat* i que va llegir Carles Cortés en l'acte de lliurament que va tenir lloc el 28 de setembre de 2019 al Centre Ovidi Montllor.

Pep Cortés

Ha mort Pep Cortés, el famós actor i director alcoià que va treballar amb Ken Loach i amb tants d'altres. El teatre no tenia secrets per a ell, tot i que sembla que els darrers anys estava una mica oblidat.

Us en contaré una de magnífica de Pep Cortés: un dia se'm va presentar a casa. Serien els noranta, i em va fer un encàrrec curiós: «Tu que ets feminista, vull que m'escriguis un monòleg amb final tràgic. A veure si tota aquesta gentussa se n'adona, per fi, que els homes no tenen drets sobre les dones». Vaig acceptar l'encàrrec, que vaig titular *Còmplices*, i del qual ell va fer un muntatge extraordinari. Perquè Pep Cortés no era sols un actor -i molt bo, per cert-, era director, coreògraf i dominava totes les branques del teatre.

Com deia, ho vaig titular *Còmplices* perquè tinc la impressió, fins i tot darrerament que ha revifat el feminisme, que tota la societat és fidel a la seva història i que, estant com estem tants segles submergits en la societat patriarcal, vulguem o no, controla els nostres instints baixos. Per a sorpresa meva, alguns dels amics més entranyables declaraven, en acabar la funció: «Ai, Isabel, ella es mereix la mort!» No em va passar una vegada sinó múltiples, replant així el clau que a darrere de tot -excepte els racionalistes- som uns titelles dominats per la història. La situació política actual n'és una bona mostra.

La segona ocasió que vaig col·laborar amb ell va ser a la Biblioteca de Catalunya, on solen fer funcions teatrals. A mi em deixaven improvisar, i hi havia com a amfitrió el meu estimat Pep Cortés; recordo que també hi havia l'intel·ligent

David Fernàndez. L'atmosfera funcionava a la perfecció i les facècies teatrals eren oportuniíssimes.

I em reservava una sorpresa el Pep Cortés. Va cantar una cançó que, amb la seva veu ronca, va brodar.

El trobarem molt a faltar, l'amic, l'actor i el director. I a sobre és d'Alcoi!

Isabel-Clara Simó a la columna «Keep Calm»
d'*El Punt Avui* del 17 de desembre de 2019.

Alcoi

És una vall, colgada de muntanyes.
És un país sencer. Rialler i feliç
i també sofrent però mai resignat.
El meu Alcoi ha fabricat amb delit
amb dos rius xicotets una immensa
varietat i quantitat de productes
fabrils. I, en acabada la feina, es bolca
al carrer i fa festes de moros tot l'any.
Un passat anarquista i una devoció
infinita a la música i al bressoleig
de la festa. El meu poble i jo,
com deia el nostre Ovidi, i com
ho sentim, fins i tot d'amagat,
tots els qui estimem els ponts,
les costeres, la silueta tangible
de les muntanyes. En el fons,
si ets alcoià sents ben endins
que has tingut molta sort. I
la passió de riure i de crear.
Ser d'Alcoi és això: estar pagat
de ser-ho. De tota la vida.

Isabel-Clara Simó, 2020

La mancança

FONTS CONSULTADES

BIBLIOGRAFIA

- FEBRÉS, Xavier (1985): *Diàlegs a Barcelona: Isabel-Clara Simó i Montserrat Roig*. Barcelona, Laia.
- CADENES, Núria (2002): *L'Ovidi*. València, 3i4.
- CORTÉS, Carles (2001): *Veude dona*. Barcelona, Columna.
- (2005): *Vull ser pintor... Antoni Miró*. València, 3i4.
- SIMÓ, Isabel-Clara (1979): *És quan miro que hi veig clar*. Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (1983): *Júlia*. Barcelona, Les Ales dels Estels.
- (1985): *Ídols*. Barcelona, La Magrana.
- (1985): *Bresca*. Barcelona, Laia.
- (1986): *El secret d'en Toni Trull*. Barcelona, Barcanova.
- (1987): *Alcoi-Nova York*. Barcelona, Edicions 62.
- (1989): *Món d'Antoni Miró*. Alacant, Institut Alacantí de Cultura Joan Gil-Albert.
- (1989): «Barcelona en fa bemoll», en *Barcelldones*. Barcelona, Edicions de l'Eixample.
- (1992): *El Mas del Diable*. Barcelona, Àrea.
- (1995): *Abcdari... Az*. Alcoi, Marfil.
- (1997): «Ban Reial», per a la *Cavalcada dels Reis Mags d'Alcoi*.
- (2000): *Sobre el nacionalisme*. Barcelona, Columna.
- (2001): *Hum... Rita! L'home que ensumava dones*. València, 3i4.

- (2001): *Cartes d'independència a la vora d'una tassa de te*. Barcelona, Acontravent.
- (2001): «Pròleg», en *Veü de dona*, de Carles Cortés.
- (2002): «L'Ovidi», en *L'Ovidi* de Núria Cadenes.
- (2004): *Llir entre cards*. Alzira, Bromera.
- (2005): *Si em necessites xiula. ¿Qui era Montserrat Roig?*. Barcelona, Edicions 62.
- (2005): «Alcoi, anys cinquanta», en *El País*.
- (2005): «Pròleg», en *Vull ser pintor... Antoni Miró*, de Carles Cortés.
- (2008): *Adéu, Boadella. Crònica d'una decepció*. Barcelona, Mina.
- (2009): *Els racons de la memòria*. Barcelona, Edicions 62.
- (2009): *El conjur*. Barcelona, Edicions 62.
- (2013): *La vida sense ell*. Alzira, Bromera.
- (2013): «Discurs amb motiu de l'atorgament de la Medalla d'Or i el títol de Filla Predilecta de la ciutat d'Alcoi».
- (2013): «Signatura al Llibre d'Honor d'Alcoi».
- (2014): *Llir entre cards*, Bromera.
- (2015): *Tzoé*. Alzira, Bromera.
- (2015): «A Silvestre Vilaplana».
- (2016): *Jonàs*. Barcelona, Edicions 62.
- (2016): «Fa goig ser d'Alcoi», en *Ràdio Alcoi*.
- (2018): «Amic Antoni», en *Ràdio Alcoi*.
- (2019): «Discurs amb motiu de rebre el premi Palmell Mà de Futur del periòdic *El Grat*».
- (2019): «Pep Cortés», en *El Punt Avui*.

- (2020): *La mancança*. Maçanet de la Selva, Gregal.
- (2020): *El teu gust*. Alzira, Bromera.
- TORMO, Jordi (2019): «La Font Roja i la Serra de Mariola a l'obra literària d'Isabel-Clara Simó». *El Nostre* (8 d'octubre).
- (2019): «Isabel-Clara Simó arriba de nou a les llibreries». *El Nostre* (9 de novembre).
- (2019): «Isabel-Clara Simó: el somni aconseguit». *AraMultimèdia* (13 de gener).
- (2020): «Sempre estarem en deute amb Isabel-Clara Simó». *El Nostre* (14 de gener).
- (2020): «Els compromisos d'Isabel-Clara Simó». *El Grat* (Primera quinzena de febrer).
- (2020): «De nou Isabel-Clara Simó». *El Nostre* (21 de març).
- (2020): *Isabel-Clara Simó. Una veu lliure i compromesa*. Barcelona, Ara Llibres.

ARXIUS I DOCUMENTACIÓ

Arxiu personal Isabel-Clara Simó

Arxiu personal Xavi Terol

Arxiu personal Antoni Miró

Arxiu personal Romà de la Calle

Arxiu personal Vicent Luna i Sirera

Arxiu Municipal d'Alcoi

Portal de Patrimoni Documental d'Alcoi BIVIA

Arxiu Ràdio Alcoi

ANNEX.

UNA VIDA EN IMATGES

Fotografiada per primera vegada l'any 1943

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

UNA VIDA EN IMATGES

Al centre de la imatge, acompanyada de sa mare Isabel, sa tia Maria, el seu germà Alfons i la seua cosina Marilés, davant del castell de festes

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

**Amb el seu germà Alfons i la seua cuidadora, Manuela,
al pont de Sant Jordi**

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

UNA VIDA EN IMATGES

Amb sa mare Isabel i els seus germans Joan Rafael i Alfons l'any 1948

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

Al centre-baix, amb les treballadores de la perruqueria a la qual acudia la mare, un dia a la piscina municipal

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

PRIMERA COMUNIÓN
DE
Alfonso e Isabel Clara Simó Monllor

Solemnemente celebrada el día
11 de Junio de 1952, en la Capilla
de la Casa de Desamparados de
la ciudad de Alcoy.

Record de la seua primera comunió l'any 1952

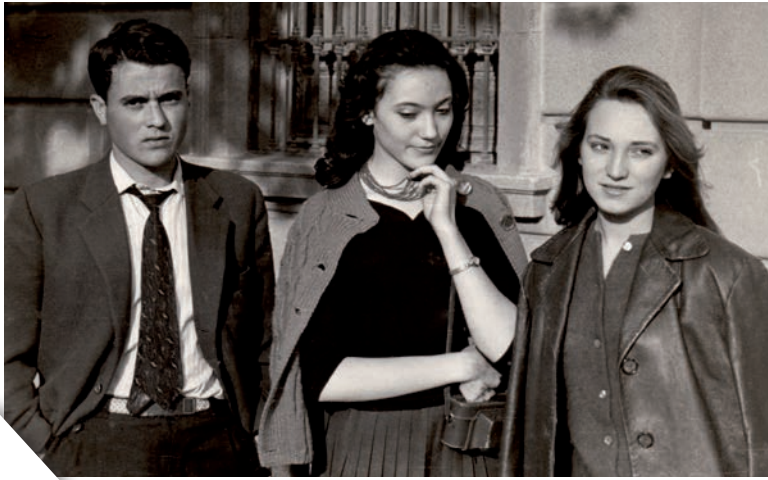
Font: Portal de Patrimoni Documental d'Alcoi BIVIA

UNA VIDA EN IMATGES

Amb el seu germà Alfons vestit de Realista l'any 1959

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

Amb els amics, en els anys d'universitat a València

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

**Amb Adrià Espí i Romà de la Calle en una lectura poètica
al Col·legi Major Lluís Vives de València l'any 1965**

Font: Arxiu personal Romà de la Calle

UNA VIDA EN IMATGES

Amb Xavier el dia de la seua boda a Alcoi l'any 1968. Al darrere, el professor Simó

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

Les seues filles Cristina, Diana i el fill Xavier

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

**Amb Ovidi Montllor, Gonçal Castelló i Elisabet Orri
a Barcelona l'any 1995**

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

Amb Paco Aura, amb qui va rebre el premi Agermanats l'any 2008

Font: Arxiu personal Xavi Terol

Rebut el premi Carmen Vidal a la Dona de l'Any el 2009

Font: Arxiu personal Xavi Terol

**Amb Carles Cortés en la presentació d'*Els racons de la memòria*
al Centre Ovidi Montllor l'any 2009**

Font: Arxiu personal Xavi Terol

**Acompanyada per Silvestre Vilaplana en una conferència impartida
al Campus d'Alcoi de la UPV**

Font: Arxiu personal Xavi Terol

UNA VIDA EN IMATGES

Acompanyada per Esther Vizcarra, impartint una conferència al CADA d'Alcoi

Font: Arxiu personal Xavi Terol

Rebut el premi de Teatre Ciutat d'Alcoi l'any 2011

Font: Arxiu personal Xavi Terol

Amb l'alcalde d'Alcoi Toni Francés, rebent les distincions de Medalla d'Or i Filla Predilecta l'any 2013

Font: Ajuntament d'Alcoi

Amb Antoni Miró al Mas Sopalmo

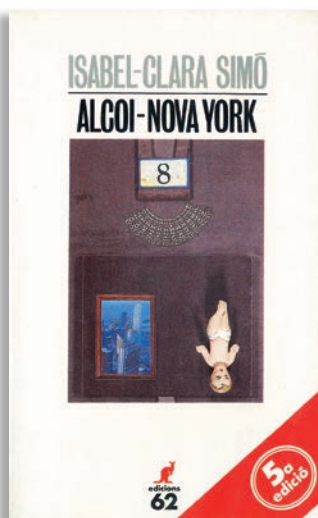
Font: Arxiu personal Antoni Miró

En la presentació de la reedició d'*El mas del diable* el 2018 amb l'escriptor Francesc Gisbert i els periodistes Paco J. Agulló i Rodrigo Paños

Font: Arxiu personal Vicent Luna i Sirera

Portades d'alguns dels llibres en què parla d'Alcoi

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

UNA VIDA EN IMATGES

Portades d'alguns dels llibres en què parla d'Alcoi

Font: Arxiu personal Isabel-Clara Simó

23
abril
Dia del
Llibre

Ajuntament d'Alcoi

ALCOI
capital cultural
valenciana 2021

